

**RAPORT Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+
W 2017 R.**

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Rozwoju Regionalnego
Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Spis treści

Wstęp	5
1 Uwarunkowania realizacji <i>Strategii</i> związane z polityką regionalną Polski	5
1.1 Przepisy prawa	5
1.2 System zarządzania rozwojem Polski	7
2 Zastosowane instrumenty polityki regionalnej oraz podjęte działania formalno-organizacyjne na rzecz realizacji ustaleń <i>Strategii</i>	8
2.1 Informacja o podjętych działaniach formalno-organizacyjnych na rzecz wdrożenia <i>Strategii</i> , wg stanu na koniec grudnia 2017 r.	8
2.2 Informacja o stanie prac związanych z przygotowaniem programów rozwoju, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.	19
2.3 Informacja o stanie prac związanych z wdrażaniem <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</i> , wg stanu na koniec grudnia 2017 r.	24
2.4 Informacja dot. stanu prac związanych z realizacją <i>Kontraktu Terytorialnego</i> , wg stanu na koniec grudnia 2017 r.	28
2.5 Informacja o stanie prac nad realizacją <i>Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</i> , wg stanu na koniec grudnia 2017 r.	37
2.6 Informacje o stanie prac nad opracowaniem <i>Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego</i> , wg stanu na koniec grudnia 2017 r.	39
3 Stan realizacji planowanych zakresów interwencji wobec OSI <i>Strategii</i>	40
4 Postęp w zakresie realizacji przedsięwzięć <i>Strategii</i>	42
5 Podsumowanie, wnioski i rekomendacje	42
Załącznik, Szczegółowe informacje nt. realizacji przedsięwzięć <i>Strategii</i> w ramach poszczególnych celów strategicznych	46

Wykaz skrótów:

<i>b.d.</i>	- brak danych
<i>CIE</i>	- Centra Innowacyjnej Edukacji
<i>EFRR</i>	- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
<i>EFS</i>	- Europejski Fundusz Społeczny
<i>IOB</i>	- Instytucja otoczenia biznesu
<i>IP</i>	- Instytucja Pośrednicząca
<i>IW</i>	- Instytucja Wdrażająca Strategię rozwoju województwa
<i>IZ</i>	- Instytucja Zarządzająca RPO WK-P 2014-2020
<i>JST</i>	- jednostka samorządu terytorialnego
<i>KPAI</i>	- Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o.
<i>KPBPPiR</i>	- Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
<i>KPZK 2030</i>	- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
<i>KSRR</i>	- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie
<i>KT</i>	- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego
<i>MIiB</i>	- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa
<i>MR</i>	- Ministerstwo Rozwoju
<i>ORSG</i>	- Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
<i>OSI</i>	- Obszar Strategicznej Interwencji
<i>PBDK</i>	- Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)
<i>Plan</i>	- nowy Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (dokument w trakcie opracowywania)
<i>Plan działań</i>	- Szczegółowy plan działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+
<i>POiIŚ</i>	- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
<i>POPT na lata 2014-2020</i>	- Program Operacyjny Pomoc Techniczna na lata 2014-2020
<i>PP</i>	- przedsięwzięcie podstawowe w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego
<i>PW</i>	- przedsięwzięcie warunkowe w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego
<i>pzpw</i>	- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z 2003 r.
<i>Raport</i>	- Raport z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2017 r.
<i>Rada Modernizacji</i>	- Społeczno-Gospodarcza Rada ds. Modernizacji Regionu
<i>RIS</i>	- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
<i>RPO WK-P 2014-2020</i>	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
<i>Sejmik Województwa</i>	- Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego
<i>SOR</i>	- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
<i>SOWA</i>	- Strefa Odkrywania Wiedzy Aktywnej
<i>Strategia</i>	- Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+
<i>SZOO</i>	- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
<i>TARR</i>	- Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
<i>UMWKP</i>	- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu
<i>Zarząd Województwa</i>	- Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego
<i>ZIT</i>	- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
<i>Strategia ZIT BTOF</i>	- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Wstęp

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ (dalej: *Strategia*), przyjęta uchwałą nr XLI/693/13 przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Sejmik Województwa) w dniu 21 października 2013 r., wprowadziła zasadę przygotowania corocznego, kompleksowego raportowania stanu realizacji ustaleń *Strategii*. Zgodnie z zapisami *Szczegółowego planu działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* (dalej: *Plan działań*), przyjętego uchwałą nr 42/1423/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Zarząd Województwa) z dnia 15 października 2014 r.¹ ustalono, iż wyniki monitorowania stopnia realizacji *Strategii* będą przygotowywane w formie rocznego raportu, przyjmowanego przez Zarząd Województwa, a następnie prezentowanego na sesji Sejmiku Województwa. Biorąc pod uwagę powyższe, przygotowany został *Raport z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2017 roku* (dalej: *Raport*).

Przedmiotowy *Raport* jest czwartym tego typu dokumentem. Niniejsze opracowanie dotyczy działań podjętych na rzecz realizacji *Strategii* w roku 2017, niemniej w niektórych fragmentach, jeżeli uznano to za istotne, zasygnalizowane zostały inicjatywy podjęte lub planowane do podjęcia także w roku 2018. W celu zachowania przejrzystości oraz porównywalności z poprzednimi dokumentami, poszczególne *Raporty* wykazują podobny układ prezentowanych treści.

Raport został przygotowany w oparciu o materiały pochodzące od:

- departamentów i jednostek organizacyjnych² Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (dalej: UMWKP) oraz pełnomocników Marszałka i Zarządu Województwa,
- partnerów zewnętrznych: jednostek samorządu terytorialnego, instytucji, organizacji i innych podmiotów uczestniczących w rozwoju województwa.

1 Uwarunkowania realizacji *Strategii* związane z polityką regionalną Polski

Działania podejmowane na poziomie centralnym, wynikające z polityki regionalnej państwa, należą do istotnych uwarunkowań funkcjonowania województw. Zadania realizowane na poziomie krajowym adresowane są do każdego z regionów, w wyniku czego mają wpływ na kształtowanie poziomu ich konkurencyjności, a przez to na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zagospodarowanie przestrzenne. Tym samym ze względu na specyfikę poszczególnych województw, działania z poziomu centralnego mogą być przez nie postrzegane jako sprzyjające lub ograniczające osiąganiu celów polityki regionalnej, a więc mogą stanowić dla nich zewnętrzny impuls do rozwoju bądź stratę konkurencyjną w relacjach międzywojewódzkich.

W kontekście powyższej identyfikacji charakteru i złożoności uwarunkowań powodowanych przez aktywność Państwa Polskiego w dziedzinie polityki regionalnej, dokonano kwerendy publikacji zamieszczonych w Internetowym Systemie Aktów Prawnych oraz w serwisie internetowym Ministerstwa Rozwoju w 2017 r.

1.1 Przepisy prawa

W dniu 16 listopada 2016 r. wprowadzono **zmiany do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych** (opublikowano 5 stycznia 2017 r. Dz. U. poz. 38), w której najważniejszą zmianą jest wprowadzenie od 1 października 2017 r. obniżonego wieku emerytalnego. Osobom urodzonym po 31 grudnia

¹ Dokument został zaktualizowany uchwałą Nr 51/1867/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2015 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia *Szczegółowego planu działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* oraz uchwałą Nr 1/11/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 stycznia 2017 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia *Szczegółowego planu działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*.

² W *Raporcie* przyjęto nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych oraz ich zakresy kompetencji zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 46/2083/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, co w polityce regionalnej przekłada się na zmniejszenie liczebności osób starszych na rynku pracy. Formalny próg przechodzenia do grupy poprodukcyjnej ma także duże znaczenie dla analiz regionalnych oraz programowania rozwoju regionalnego, ponieważ duża ich część uwzględni podział ludności na grupy ekonomiczne.

W dniu 14 grudnia 2016 r. wprowadzono ustawę **Prawo Oświatowe** (opublikowano 11 stycznia 2017 r. Dz. U. poz. 59) oraz ustawę **przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe** (opublikowano 11 stycznia 2017 r. Dz. U. poz. 60), które opisują zmiany w organizacji oświaty w Polsce. Najważniejszą zmianą są zawarte rozwiązania dotyczące nowego ustroju szkolnego oraz związanych z tym modyfikacji w organizacji i funkcjonowaniu szkół i placówek oświatowych. Założono likwidację gimnazjów i szkół zawodowych oraz wprowadzenie struktury szkolnictwa, obejmującej 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę pierwszego stopnia, 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, 2-letnią szkołę branżową drugiego stopnia, szkołę policealną. W polityce regionalnej zmiana ta skutkuje przede wszystkim zmianą warunków dostępności do sieci usług oświatowych. Zmieni się także system pomiarów wyników kształcenia, wskutek czego nie będzie on porównywalny z dotychczasowym i trudniej będzie monitorować zachodzące zmiany.

W dniu 6 marca 2017 r. Rzeczpospolita Polska ratyfikowała **Europejskie porozumienie w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN), sporządzone w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r.** (opublikowano 13 czerwca 2017 r. Dz. U. poz. 1137). W dniu 6 kwietnia 2017 r. wydano **oświadczenie rządowe w sprawie mocy obowiązującej Europejskiego porozumienia w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN), sporządzonego w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r.** (opublikowano 13 czerwca 2017 r. Dz. U. poz. 1138). Porozumienie jest skoordynowanym planem rozwijania i budowy sieci śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (E), których realizację zamierza się podjąć w każdym z państw, które przystąpiły do porozumienia, w ramach ich programów. Porozumienie w sprawie rozwoju dróg wodnych dla kujawsko-pomorskiego ma szczególnie duże znaczenie, bo byłoby ono jednym z głównych jego beneficjentów.

W dniach 17 i 25 sierpnia 2017 r. wydano rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów **w sprawie gmin poszkodowanych w wyniku działania żywiołu w sierpniu 2017 r., w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych** (opublikowano 17 sierpnia 2017 r. Dz. U. poz. 1547 i 25 sierpnia 2017 r. Dz. U. poz. 1583). Rozporządzenia zawierają wykazy gmin poszkodowanych w wyniku działania silnych wiatrów, intensywnych opadów atmosferycznych lub wyładowań atmosferycznych, które miały miejsce w sierpniu 2017 r., w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu. Rozporządzenia stosuje się przez okres 24 miesięcy od dnia ich wejścia w życie. Nawałnice, które miały miejsce w sierpniu 2017 r. szczególnie dotknęły województwa kujawsko-pomorskiego, więc wspomniane rozporządzenie ma dla naszego regionu znacznie większe znaczenie, niż dla pozostałych województw.

W dniu 20 lipca 2017 r. wprowadzono ustawę **Prawo wodne** (opublikowano 23 sierpnia 2017 r. Dz. U. poz. 1566). Ustawa ma na celu wprowadzenie instrumentów zapewniających osiągnięcie celu Ramowej Dyrektywy Wodnej, jakim jest pełna realizacja zlewniowej polityki gospodarowania wodami, spełniającej kryteria funkcjonalności i bezpieczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju, efektywności ekonomicznej, trwałości ekosystemów i akceptacji społecznej, zgodnie z zasadą zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym także z gospodarczym korzystaniem z zasobów wodnych. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 r.

W dniu 20 lipca 2017 r. wprowadzono ustawę **o Krajowym Zasobie Nieruchomości** (opublikowano 11 sierpnia 2017 r. Dz. U. poz. 1529). Ustawa ma na celu powołanie Krajowego Zasobu Nieruchomości, realizującego funkcję instytucji zarządzającej nieruchomościami Skarbu Państwa i uzyskującej wpływ z tego tytułu w celu zwiększenia podaży dostępnych nieruchomości pod budownictwo mieszkaniowe, w szczególności przez wykorzystanie nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa oraz budowę dostępnych mieszkań na wynajem (w tym z opcją stopniowego uzyskiwania własności przez najemcę). Ustawa może mieć wpływ na gospodarkę przestrzenną.

W dniu 27 listopada 2017 r. Rada Ministrów przyjęła **rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i trybu finansowania zwrotnego w ramach realizacji przez Bank Gospodarstwa Krajowego rządowego programu popierania budownictwa mieszkaniowego** oraz minimalnych wymagań, dotyczących lokali powstałych przy udziale tego finansowania. Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia określonego w art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego. Na podstawie przepisów znowelizowanej w czerwcu 2017 r. ustawy

i zmienionego rozporządzenia realizowany jest program popierania społecznego budownictwa czynszowego, kierowany do osób, których nie stać na kupno mieszkania. Zmiany są konsekwencją nowelizacji ustawy, która weszła w życie 12 sierpnia 2017 r., a także założeń Narodowego Programu Mieszkaniowego oraz wniosków płynących z realizacji dotychczasowych edycji programu uruchomionego 1 listopada 2015 r. Także to rozporządzenie może mieć wpływ na rozwój zagospodarowania w skali lokalnej.

Wprowadzone zmiany prawne dotyczą w większości obszaru całego kraju i za wyjątkiem ustawy z 17 sierpnia 2017 r. **w sprawie gmin poszkodowanych w wyniku działania żywiołu w sierpniu 2017 r., w którym stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych**, nie odnoszą się w sposób szczególny do województwa kujawsko-pomorskiego.

Natomiast ze względu na zmiany związane z działaniami samorządu województwa w 2019 r. już w tegorocznym raporcie sygnalizuje się, że 11 stycznia 2018 r. wprowadzono **ustawę o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych** (Dz. U. 2018 poz. 130). Przedmiotowa ustawa wprowadziła zmiany m.in. w ustawie o samorządzie województwa dodając przepisy, które zaczną obowiązywać w odniesieniu do kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego następujących po kadencji, w czasie której ustawa ta weszła w życie. Jednym z nowych zadań będzie przygotowanie przez zarząd województwa raportu o stanie województwa i zaprezentowanie go sejmikowi województwa do 31 maja. Raport będzie miał obejmować podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego (jeśli taki zostanie zaplanowany). Nad raportem o stanie województwa przeprowadzana będzie debata, w której oprócz radnych również mieszkańcy będą mogli zabierać głos (szczegóły w tym zakresie określa ustawa). Po zakończeniu debaty sejmik województwa będzie przeprowadzał głosowanie nad udzieleniem Zarządowi Województwa wotum zaufania. Wskazane zmiany powodują potrzebę zaplanowania prac w 2018 r. związanych z opracowaniem raportu.

1.2 System zarządzania rozwojem Polski

Konsekwencją przyjęcia przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* (dalej: *SOR*), są prowadzone przez Ministerstwo Rozwoju³ (dalej: MR) prace nad **zmianą systemu zarządzania rozwojem kraju**. Celem nowego systemu ma być zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego na wszystkich poziomach zarządzania – krajowym, regionalnym, funkcjonalnym i lokalnym. Prace nad koncepcją systemu trwają i trudno jest obecnie określić, jakie dokumenty strategiczne i operacyjne będą w przyszłości powstawać na poszczególnych poziomach zarządzania, w tym na poziomie regionalnym. Sytuację komplikuje fakt dotychczasowej rozdzielności planowania strategicznego i przestrzennego, regulowanych dwiema odrębnymi ustawami – odpowiednio ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W ramach tych samych zmian systemowych toczą się prace nad **aktualizacją Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie** (dalej: *KSRR*) i ośmiu pozostałych zintegrowanych strategii krajowych, wśród których dla województwa kujawsko-pomorskiego ze względu na jego charakter, szczególnie ważna może być ta dotycząca rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Uwzględniając zaawansowanie prac nad tymi dokumentami oraz zapowiedzi organów je sporządzających, należy się spodziewać, że będą one ukończone w 2018 r. Wszystkie te dokumenty mogą mieć bardzo znaczący wpływ na politykę regionalną województwa kujawsko-pomorskiego np. poprzez konieczność dostosowania założeń rozwoju województwa do ich ustaleń.

Równoległe trwały prace Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁴ (dalej: MIiB) nad **projektem ustawy Kodeks Urbanistyczno-Budowlany oraz ustaw tzw. „około kodeksowych”**, które przewidują gruntowną przebudowę obecnego systemu planowania przestrzennego.

³ W tym miejscu zwraca się uwagę, że w styczniu 2018 r. nastąpiły zmiany organizacyjne w ministerstwach. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 11 stycznia 2018 r. (Dz. U. poz. 103) utworzone zostało Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju w drodze przekształcenia dotychczasowego Ministerstwa Rozwoju. Natomiast zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 23 stycznia 2018 r. (Dz. U. poz. 193) do nowego Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, które do tej pory obsługiwało m.in. dział rozwój regionalny, włączono m.in. dział planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, będący do tej pory był w Ministerstwie Infrastruktury i Budownictwa.

⁴ W tym miejscu zwraca się uwagę, że w styczniu 2018 r. nastąpiły zmiany organizacyjne w ministerstwach. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 23 stycznia 2018 r. (Dz. U. poz. 192) utworzone zostało Ministerstwo Infrastruktury w drodze przekształcenia dotychczasowego Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa. Tym samym wyłączony został z niego

2 Zastosowane instrumenty polityki regionalnej oraz podjęte działania formalno-organizacyjne na rzecz realizacji ustaleń Strategii

Strategia jest realizowana poprzez: programy rozwoju, regionalny program operacyjny, kontrakt terytorialny, politykę terytorialną województwa oraz plan zagospodarowania przestrzennego województwa. Jednocześnie wdrażanie przyjętej koncepcji rozwoju jest prowadzone we współpracy z partnerami społecznymi, w tym zwłaszcza z przedstawicielami środowisk społecznych, gospodarczych, sektora pozarządowego, samorządami.

2.1 Informacja o podjętych działaniach formalno-organizacyjnych na rzecz wdrożenia Strategii, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.

Plan działań

Zgodnie z zapisami Strategii realizacja jej ustaleń ma się odbywać w oparciu o szczegółowy plan działań, uwzględniający szerokie instrumentarium oraz wszystkie podmioty zaangażowane w realizację ustaleń Strategii. Mając na względzie powyższe, przygotowany został Szczegółowy plan działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ (dalej: Plan działań), który w dniu 15 października 2014 r. uchwałą nr 42/1423/14 przyjął Zarząd Województwa. Dokument ten określa organizację, instrumenty i zasady monitorowania realizacji Strategii oraz harmonogram prac.

W 2017 r. dokonano aktualizacji wspomnianego Planu działań⁵. Zmiany dotyczyły głównie uszczegółowienia zapisów dotyczących harmonogramu prac w celu zapewnienia większej spójności zapisów Strategii z przygotowywanymi przez departamenty i jednostki organizacyjne UMWKP dokumentami programowymi. Powyższe ma zapewnić większą skuteczność wdrażania Strategii.

Instytucja Wdrażająca Strategię rozwoju województwa

Zarząd Województwa, który jest odpowiedzialny za wykonywanie Strategii, koordynację realizacji jej ustaleń powierzył Instytucji Wdrażającej (dalej: IW). Zadania IW, zgodnie z Planem działań, realizuje departament odpowiedzialny za planowanie strategiczne, przy pomocy swoich komórek organizacyjnych, Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku (dalej: KPBPPiR) oraz Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji Sp. z o.o. (dalej: KPAI, rycina 1). Jednocześnie Zarząd Województwa w celu sprawnej realizacji ustaleń Strategii, zobowiązał dyrektorów departamentów Urzędu Marszałkowskiego, jednostek organizacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego oraz pełnomocników Zarządu Województwa i Marszałka Województwa do ścisłej współpracy z IW.

W styczniu 2017 r. Departament Rozwoju Regionalnego przesłał do departamentów przypomnienie o obowiązku konsultowania z nim opracowywanych programów rozwoju oraz innych dokumentów programowych pod kątem ich zgodności ze Strategią. Jednocześnie do Departamentu Organizacyjnego (Biura Obsługi Zarządu) przekazano listę programów rozwoju oraz dokumentów programowych, które w karcie uzgodnień projektu uchwały powinny uzyskać opinię dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego w tym zakresie.

W pierwszym kwartale 2017 r. IW, na podstawie przekazanych materiałów⁶, przygotowała Raport z realizacji Strategii w roku 2016, który w formie uchwały⁷ w dniu 26 kwietnia 2017 r. przyjął Zarząd Województwa. W maju 2017 r. dokument ten został rozesłany do departamentów, a 29 maja 2017 r. został przedstawiony na sesji Sejmiku Województwa. Jednocześnie realizując jedną z rekomendacji Raportu, w korespondencji do departamentów poproszono także o to by wszystkie materiały o charakterze studialnym (np. analizy, raporty, diagnozy itp.), przygotowywane lub zamawiane przez departament czy nadzorowane jednostki organizacyjne były przekazywane także do Departamentu Rozwoju Regionalnego (do Biura Analiz).

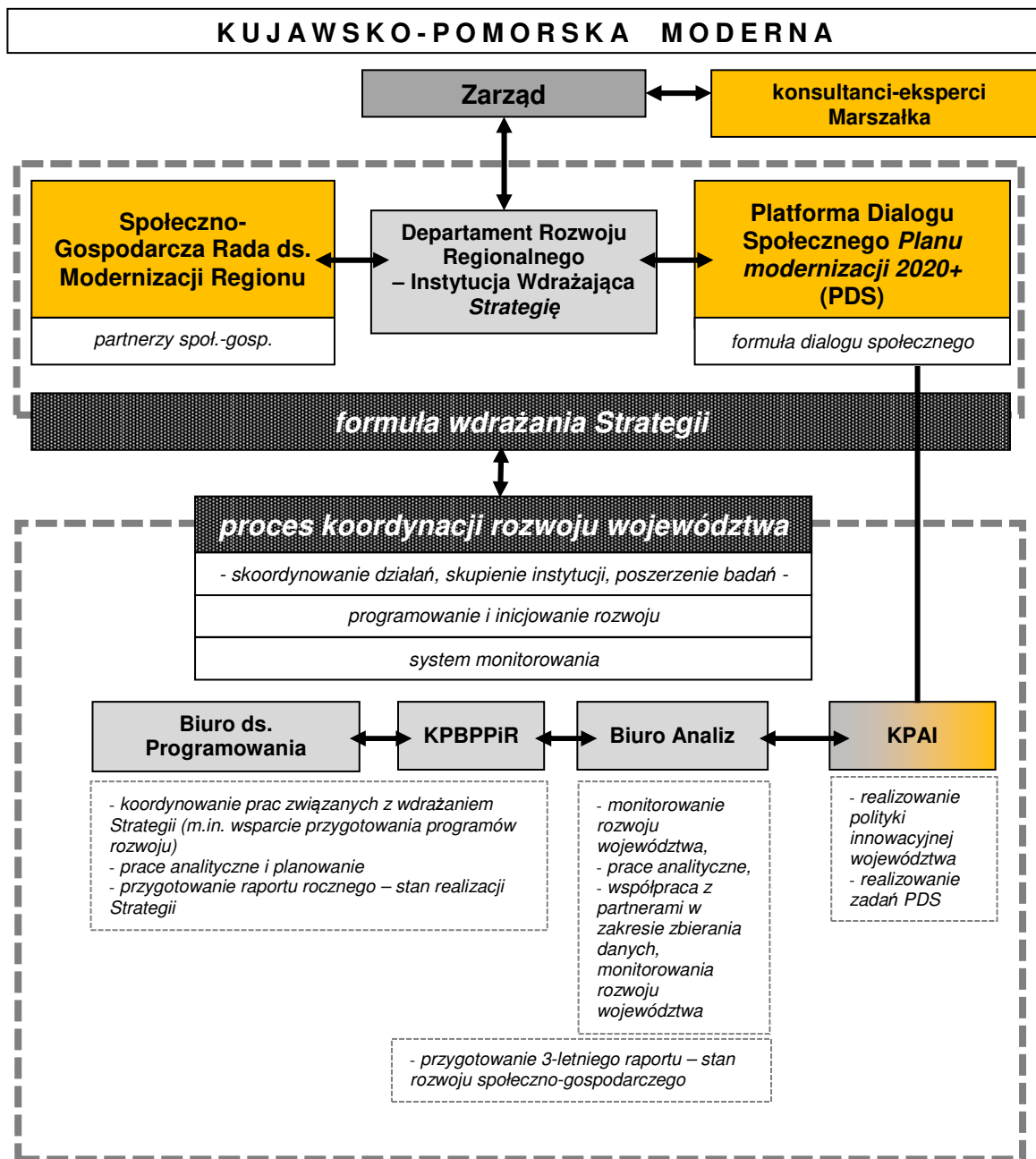
m.in. dział planowania i zagospodarowania przestrzennego. Tak jak wspomniano we wcześniejszym przypisie sprawy te przeszły do Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju.

⁵ Dokument został zaktualizowany uchwałą nr 1/11/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 stycznia 2017 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Szczegółowego planu działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii Rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+.

⁶ Materiały do przygotowania Raportu pochodziły od departamentów i jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego, pełnomocników Zarządu Województwa i Marszałka Województwa oraz partnerów zewnętrznych: jednostek samorządu terytorialnego, instytucji, organizacji i innych podmiotów uczestniczących w rozwoju województwa.

⁷ Uchwała Nr 16/725/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Raportu z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2016 r.

Rycina 1 System wdrażania Strategii

Źródło: Szczegółowy plan działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Natomiast w ramach porządkowania regulacji wewnętrznych Sekretarzowi Województwa w październiku 2017 r. przekazano informację w zakresie potrzeby ujęcia kilku obszarów tematycznych (uzdrowisk i dróg – poza drogami wojewódzkimi) w zakresie działań odpowiednich departamentów, gdyż wymagają one realizacji określonych działań zapisanych w *Strategii*. W grudniu 2017 r. Departament Rozwoju Regionalnego otrzymał pisemną odpowiedź od Dyrektora Departamentu Organizacyjnego, w której poinformowano, że w związku z tym, że nie ma możliwości wpisania do Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego zadań nie leżących bezpośrednio w kompetencji samorządu województwa, ale w zakresie których konieczne jest lobbowanie – zaleca się przygotowanie zarządzenia marszałka w tej sprawie.

Zaangażowanie społeczne

W celu realizacji idei szerokiej partycypacji społecznej w procesie wdrażania *Strategii* podejmowane są działania na rzecz włączania w ten proces przedstawicieli różnych środowisk, tj. partnerów społeczno-gospodarczych czy mieszkańców województwa. W roku 2017 podjęto w tym zakresie następujące działania:

- a) odbyły się dwa posiedzenia Społeczno-Gospodarczej Rady ds. Modernizacji Regionu⁸ (dalej: Rada Modernizacji). W dniu 1 marca 2017 r. odbyło się 6-ste posiedzenie Rady Modernizacji. Podczas spotkania członkowie omówili: projekt *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* jako nowego projektu średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz uwarunkowania kształtowania polityki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego wynikające z *SOR*. Natomiast 12 grudnia 2017 r. odbyło się 7. posiedzenie Rady Modernizacji, podczas którego dyskutowano na temat nowego modelu zarządzania rozwojem Polski, zróżnicowania przestrzennego płatności programów unijnych w województwie kujawsko-pomorskim (perspektywa finansowa 2007-2013) oraz nowego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*,
- b) KPAI, zgodnie z *Planem działań*, prowadziła dialog społeczny w obszarze rozpoznawania potrzeb i pomysłów społeczeństwa na rozwój regionu, w szczególności w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności oraz działalności badawczo-rozwojowej. W związku z powyższym w 2017 r. spółka podjęła szereg inicjatyw wpisujących się w proces wdrażania *Strategii*:
 - ogłosiła drugą edycję konkursu „Mój innowacyjny wynalazek”. Celem konkursu była promocja kreatywności wśród dzieci i młodzieży, zainteresowanie doskonaleniem ich umiejętności technicznych, podniesienie poziomu innowacyjności w województwie oraz wyłonienie najlepszej pracy przedstawiającej pomysł na innowacyjny wynalazek. Partnerami w konkursie były: Urząd Marszałkowski w Toruniu, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 2 w Bydgoszczy, Fundacja Zaawansowanych Technologii z siedzibą w Warszawie oraz Redakcja Nowości,
 - uczestniczyła jako współorganizator w realizacji konkursu naukowego „E(x)plory” 2017, organizowanego przez Fundację Zaawansowanych Technologii. „E(x)plory” to największa w Polsce inicjatywa wspierająca utalentowaną młodzież w realizacji innowacyjnych projektów naukowych oraz promująca ich osiągnięcia na arenie międzynarodowej. Konkurs łączy młodych naukowców i autorytety naukowe, start-up’y oraz duże przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i instytucje publiczne, media ogólnopolskie i regionalne, szkoły, edukatorów i najlepsze uczelnie wyższe, duże miasta oraz małe miejscowości,
 - zrealizowała nabór wniosków w ramach projektów: *Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy* (w dniach 4-25 września 2017 r.) oraz *Fundusz Badań i Wdrożeń* (w dniach 5-31 października 2017 r.). W ramach obu tych projektów prowadzony był cykl spotkań informacyjnych dla wnioskodawców.

Celem pierwszego z projektów jest zwiększenie aktywności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw z województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez wsparcie zakupu usług badawczych od jednostek naukowych. Pomoc udzielana w formie dotacji ma zapoczątkować proces transferu technologii i zwiększenia poziomu wdrażania innowacji do działalności rynkowej przedsiębiorstw. Efektem będzie wdrożenie wyników prac B+R, nowych lub udoskonalonych produktów, usług technologii lub procesu produkcyjnego lub usługowego, usług lub technologii we własnej działalności gospodarczej przedsiębiorcy lub udzielenie licencji lub sprzedaż wyników projektu w celu ich wprowadzania do działalności gospodarczej innego przedsiębiorcy. Celem projektu *Fundusz Badań i Wdrożeń* jest wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw na terenie województwa, poprzez dofinansowanie prac badawczo-rozwojowych przez przedsiębiorstwa oraz uzyskanie ochrony własności przemysłowej za pomocą m.in. dokonania zgłoszenia patentowego, zgłoszenia wzorów przemysłowych i wzorów użytkowych. Planowanym efektem realizacji projektu jest wzrost poziomu współpracy sektora przedsiębiorstw z wyspecjalizowanymi jednostkami badawczymi i wykorzystanie wyników prac badawczo-rozwojowych do celów komercyjnych.

⁸ Zgodnie z zaleceniami *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r., na poziomie regionalnym zarząd województwa może powołać Regionalne Forum Terytorialne o charakterze opiniotwórczo-konsultacyjnym, do zadań którego należy: zapewnienie dyskusji strategicznej o kierunkach rozwoju regionu i formach realizacji polityki regionalnej oraz wymiana wiedzy i doświadczeń między aktorami polityki regionalnej województwa.

Realizowane projekty zapewniają wdrażanie *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* (dalej: *RIS*), stworzenie nowoczesnej oferty usługowo-produkcyjnej w firmach otrzymujących wsparcie oraz zbudowanie sieci współpracy instytucji otoczenia biznesu (dalej: *IOB*) z jednostkami naukowymi a także przygotowują przedsiębiorstwa do realizacji działań innowacyjnych bez finansowania ze środków publicznych.

- zorganizowała sieć spotkań informacyjno-szkoleniowych na temat wdrażania inteligentnych specjalizacji w województwie kujawsko-pomorskim. Przeprowadzone spotkania dotyczyły przygotowania i realizacji projektów, współpracy sieciowej oraz transferu innowacyjnych rozwiązań do gospodarki w ramach wdrażania inteligentnych specjalizacji województwa,
- prowadziła prace związane z przygotowaniem wymaganej dokumentacji aplikacyjnej w ramach ogłoszonego naboru wniosków o dofinansowanie w ramach projektów *Fundusz Badań i Wdrożeń* oraz *Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy* ze środków *RPO WK-P 2014-2020*. Projekty te wpisują się w *Strategię*,
- podjęła współpracę z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o. o. w zakresie usługi wdrożenia i zarządzania instrumentami finansowymi, polegającą w szczególności na udzieleniu jednostkowych pożyczek ostatecznym odbiorcom, prowadzącym działalność na terenie województwa,
- współpracowała z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. (dalej: *TARR*) w ramach konkursu „Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw”, który wspierał liderów województwa w obszarze biznesu i nauki. Celem konkursu było promowanie i wyróżnienie przedsiębiorstw z kujawsko-pomorskiego, bazujących na wiedzy, innowacji oraz nowoczesnych technologiach, wspieranie innowacyjnych przedsięwzięć naukowo-badawczych, współpraca przedsiębiorców z jednostkami naukowymi oraz promocja inteligentnych specjalizacji województwa.

Obecnie spółka realizuje prace nad projektem „Young’ Novators – Fabryka Pomysłów”. Celem tego projektu jest rozwój potencjału technologicznego i innowacyjnego regionu oraz rozwój proinnowacyjnych i kreatywnych postaw wśród młodzieży. Ważnym aspektem jest element monitorowania inteligentnych specjalizacji regionu oraz kreowanie pomysłów na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.

Monitorowanie realizacji ustaleń Strategii

Zgodnie z *Planem działań*, *Strategia* jest monitorowana za pomocą raportów rocznych – mających na celu pokazanie działań podejmowanych na rzecz realizacji *Strategii* oraz raportów trzyletnich, statystycznie prezentujących zmiany stanu rozwoju regionu. Uzupełnieniem powyższych raportów są wyniki tematycznych raportów analitycznych, których przygotowanie zostało zaplanowane w systemie monitorowania *Strategii*.

W latach 2016-2017 *KPBPPiR* przy współpracy z Wydziałem Analiz i Ewaluacji Departamentu Rozwoju Regionalnego UMWKP wykonało **pierwszy etap raportu analitycznego pt. „Ocena stanu przygotowania infrastruktury społecznej województwa kujawsko-pomorskiego dla potrzeb wszystkich pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do osób starszych”**.⁹ Pierwszy etap objął obszary wiejskie i małe miasta (139 gmin i 19 powiatów ziemskich), natomiast etap drugi będzie dotyczył 5 największych miast województwa: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia (wyniki II etapu mają być gotowe w I połowie 2018 r.)

Omawiane opracowanie stanowi pierwszą tak szeroką analizę wszystkich aspektów mających wpływ na jakość życia mieszkańców, powiązaną z funkcjonowaniem usług publicznych. Dzięki takiej wiedzy można promować działania na rzecz poprawy dostępności do usług publicznych oraz programować działania na rzecz ustanowienia regionalnych standardów w zakresie dostępności i funkcjonowania tych usług. Badanie stanu usług publicznych skupiło się na usługach za których realizację odpowiadają samorządy. W nielicznych przypadkach analiza odniosła się także do działalności realizowanych komercyjnie, ale dotyczących zagadnień powszechnie realizowanych przez samorządy i uzupełniających ofertę placówek publicznych. Analizie poddane zostały następujące rodzaje usług: opieka żłobkowa, opieka przedszkolna, szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne,

⁹ Opracowanie „Ocena stanu przygotowania infrastruktury społecznej województwa kujawsko-pomorskiego dla potrzeb wszystkich pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do osób starszych” dostępne jest bezpośrednio pod linkiem:

http://www.kujawsko-pomorskie.pl/pliki/2017/planowanie/publikacje/ocena_stanu_przygotowania_infrastruktury_spolecznej.pdf lub poprzez ścieżkę dostępu: www.kujawsko-pomorskie.pl / Rozwój regionalny / Planowanie strategiczne i przestrzenne / Planowanie strategiczne / Raporty Strategii 2020+

ponadgimnazjalne, specjalne, sportowe, artystyczne i szkolnictwo dla dorosłych, opieka nad osobami w podeszłym wieku i osobami niesamodzielnymi, usługi związane z zagospodarowaniem wolnego czasu i aktywnością kulturalną (domy kultury, świetlice, biblioteki oraz inne obiekty kultury), usługi związane ze sportem i rekreacją (w tym infrastruktura sportowa i rekreacyjna), usługi związane z administracją i bezpieczeństwem, budownictwo socjalne, programy wsparcia dla dużych rodzin, programy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych (poza organizowanymi przez Powiatowe Urzędy Pracy) i ochrona zdrowia. Analiza stanu i dostępności usług publicznych została wykonana na kilku płaszczyznach:

- rozmieszczenie ludności województwa jako uwarunkowanie rozwoju usług publicznych,
- inwentaryzacja miejscowości wyposażonych w wyszczególnione usługi wraz z określeniem jaka część ludności gmin zamieszkuje miejscowości, w których są one zlokalizowane,
- charakterystyka zakresu oferty poszczególnych rodzajów usług w kontekście realizacji zadań dla poszczególnych pokoleń i grup specjalnych,
- synteza rozmieszczenia usług w kontekście realizacji potrzeb poszczególnych pokoleń i grup specjalnych,
- identyfikacja problemów i zamierzeń rozwojowych zgłaszanych przez urzędy gmin i starostwa powiatowe,
- analiza przepływów osób związanych z realizacją wybranych usług.

Dodatkowo wykonano pogłębioną, bardzo szczegółową analizę dostępności terytorialnej kilku wybranych usług, wykonaną w oparciu o rzeczywistą lokalizację obiektu i rzeczywiste miejsca zamieszkania ludności (z dokładnością do punktu adresowego), polegającą na określeniu liczby i udziału ludności zamieszkującej oraz liczby i udziału budynków mieszkalnych położonych w strefach dogodnej dostępności do analizowanych obiektów.

Jednym z podstawowych elementów badania było wyodrębnienie tzw. grup pokoleniowych, przy czym na potrzeby opracowania jako pokolenie przyjęto grupę wiekową cechującą się zapotrzebowaniem na specyficzny dla niej zakres usług. Podstawą do wyodrębnienia pokoleń był naturalny cykl życia człowieka. Przyjęto, że poszczególne fazy rozwojowe człowieka związane są z różnym poziomem i sposobem funkcjonowania w społeczeństwie, zmianami fizjologicznymi i wynikającym z nich poziomem aktywności fizycznej i społecznej, jak również zmieniającymi się oczekiwaniami w zakresie integracji społecznej i potrzebami w zakresie obsługi instytucjonalnej. Pokolenia najmłodsze wywodzą się od powszechnie przyjętych etapów edukacji, natomiast zmiany następujące z wiekiem a mające wpływ na poziom aktywności (nie tylko fizycznej) miały największy wpływ na wydzielenie trzech grup wśród ludności dorosłej, w tym jednej bezpośrednio nawiązującej do wieku senioralnego. W ten sposób wyróżniono 8 grup pokoleniowych:

- dzieci w wieku żłobkowym,
- dzieci w wieku przedszkolnym,
- dzieci w wieku szkolnym,
- młodzież gimnazjalna (w trakcie przystępowania do badania nie była jeszcze ogłoszona reforma systemu edukacji),
- młodzież ponadgimnazjalna,
- dorośli „młodszy” (do około 50-60 roku życia),
- dorośli „starszy” (do około 75 roku życia),
- seniorzy.

Dodatkowo wyróżniono 3 grupy specjalne, cechujące się specyficznymi potrzebami, wykraczającymi poza przekroje wiekowe:

- osoby niepełnosprawne,
- bezrobotni,
- rodziny wielodzietne „3+”.

Analizę dostępności i stanu usług publicznych wykonano z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb każdej z tych grup. W efekcie z przeprowadzonego badania powstały rekomendacje dla polityki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego (tabela 1).

Tabela 1. Rekomendacje dla polityki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego wynikające z badania analizy stanu i dostępności usług publicznych regionu (I etap – obszary wiejskie i małe miasta)

Lp.	Rekomendacje	Uzasadnienie	Uwagi
Rekomendacje w zakresie kierunków i priorytetów polityki regionalnej			
1.	Podejmowanie działań na rzecz ograniczania rozpraszania osadnictwa oraz promocji rozwoju demograficznego i przestrzennego tylko dużych miejscowości	Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego większość miejscowości wiejskich stanowią małe i bardzo małe wsie. Mediana wielkości miejscowości wynosi 153 osoby, co oznacza, że połowa wszystkich miejscowości liczy mniej niż 153 mieszkańców. Miejscowości liczące poniżej 100 mieszkańców, których jest prawie 1,2 tys., stanowią prawie 35% ogółu miejscowości województwa, ale ich ludność to niespełna 7% ludności wiejskiej województwa i tylko 2,9% ludności całego województwa. Realizacja nawet elementarnych zadań własnych w tych miejscowościach, choć jest społecznie niezbędna, jest niezwykle nieefektywna ekonomicznie, a ze względu na bardzo dużą liczbę tych miejscowości – brak jest realnych możliwości zapewnienia w nich jakości życia nawiązującej do notowanej w dużych miejscowościach.	Kompetencje samorządu województwa są w tej dziedzinie bardzo ograniczone i jedynie pośrednie. Działania samorządu mogą polegać na lobbowaniu na rzecz zmian w prawie, mających na celu administracyjne ograniczanie rozpraszania osadnictwa oraz negocjowanie z samorządami gmin usunięcia niekorzystnych ustaleń ze studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego na etapie uzgadniania ich projektów. Działania pośrednie mogłyby polegać na przykład na dofinansowaniu ze środków publicznych wyłącznie przedsięwzięć realizowanych w miejscowościach przekraczających założony próg ludnościowy lub preferowaniu miejscowości przekraczających założony próg. Istnieją różne możliwości powiązania wsparcia z wielkością miejscowości.
2.	Wspieranie rozwoju usług publicznych w: największych miejscowościach oraz miejscowościach stanowiących siedziby gmin, miejscowościach tworzących skupienia koncentrujące łącznie znaczącą liczbę mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - miejscowości największe – zamieszkiwane są przez nieproporcjonalnie dużą liczbę mieszkańców, a więc poprzez działania na rzecz dużych miejscowości, możliwa jest realizacja potrzeb stosunkowo dużej części ludności; - miejscowości stanowiące siedziby gmin – są najczęściej faktycznymi centrami rozwoju społeczno-gospodarczego gmin; - miejscowości tworzące skupienia – koncentrują łącznie znaczącą liczbę mieszkańców – w sieci osadniczej są jednostkami niedużymi, ale tworzą spójne systemy funkcjonalne i łącznie skupiają liczbę mieszkańców porównywalną z dużymi miejscowościami. 	Rekomenduje się przy wspieraniu rozwoju usług ze środków publicznych, ustanawianie w postępowaniach kwalifikacyjnych kryteriów, które preferują jednostki większe, kosztem mniejszych. Rozwój usług w jednostkach mniejszych powinien się odbywać, jeśli zostaną wyposażone jednostki większe. Jednocześnie należy ustanowić minimalne progi wielkości miejscowości, poniżej których wsparcie rozwoju danej usługi jest bezzasadne i nie będzie dokonywane.
3.	Ustanowienie „standardu prawidłowo wyposażonej miejscowości wiejskiej”	Jako punkt wyjścia proponuje się liczbę mieszkańców miejscowości wiejskich nie mniejszą niż 500 osób (o takiej wielkości są 362 miejscowości wiejskie i skupiają one 42,5% ogółu ludności wiejskiej województwa). Standard określi wykaz usług i zagospodarowania niezbędnych dla prawidłowego rozwoju społecznego, których realizacja będzie wspierana w pierwszej kolejności. Powinny się tu znaleźć m.in. usługi/zagospodarowanie z zakresu: opieki przedszkolnej, opieki żłobkowej, dziennej opieki dla seniorów, oferty kultury i integracji społecznej (co najmniej świetlica prowadząca regularne zajęcia z zakresu kultury i integracji społecznej), sportu (co najmniej boisko wielofunkcyjne), ogólnodostępne	Wsparcie miejscowości największych nie tylko realizuje ważny interes społeczny, ale także gwarantuje wykorzystywanie tworzonej infrastruktury na odpowiednim poziomie. W ten sposób wzrasta efektywność przedsięwzięcia.

Lp.	Rekomendacje	Uzasadnienie	Uwagi
		tereny zielone służące rekreacji.	
4.	Wypracowanie optymalnego modelu realizacji usług publicznych dla mieszkańców miejscowości najmniejszych	Podstawą modelu powinno być zapewnienie usług opiekuńczych dla ludności starszej, realizowanych w największym stopniu w miejscu zamieszkania tych osób. Pod tym względem nie może być mowy o różnicowaniu jakości życia. Ponadto, należy rozważyć wsparcie realizacji bezpiecznych połączeń drogowych (dla ruchu pieszego i rowerowego) do najbliższej położonych miejscowości wyposażonych w usługi, w których będą realizowane potrzeby w tej dziedzinie.	Optymalnym modelem zapewnienia dobrej dostępności do wysokiej jakości usług publicznych w tych gminach, w których liczba małych miejscowości jest szczególnie duża, może być utrzymywanie stosunkowo nielicznych placówek (świadczących usługi wysokiej jakości) oraz zapewnienie transportu (dowozu) do tych placówek z pozostałych miejscowości. W takiej sytuacji transport stanowiłby integralną część realizacji tych usług.
5.	Wyróżnienie odrębnej kategorii „lokalnych ośrodków rozwoju”	Przy przyjęciu takiego modelu, kategoria ta skupiać będzie najmniejsze miejskie (poza miastem powiatowym Radziejów) i największe wiejskie ośrodki gminne (proponuje się wstępnie grupę siedzib gmin liczących od ok. 1,5 do ok. 7 tys. mieszkańców), które pod względem potencjału pełnionych funkcji istotnych dla rozwoju społecznego są podobne, ale różnią się statusem administracyjnym. W polityce regionalnej przy adresowaniu niektórych rodzajów wsparcia, różnicuje się beneficjentów w zależności od statusu administracyjnego. Opieranie się wyłącznie na kryterium administracyjnym skutkuje nieuzasadnionym wykluczeniem ze wsparcia części ośrodków.	Niezbędne byłoby określenie w oparciu przede wszystkim o kryterium ludnościowe, listy „lokalnych ośrodków rozwoju”
6.	W przypadku „par gmin” miejskich i otaczających je gmin wiejskich, stanowiących niezależnie od podziałów administracyjnych, spójne systemy społeczno-gospodarze, rekomenduje się wspieranie rozwoju usług publicznych tylko wówczas, jeśli zagwarantuje się, że będą one służyć realizacji potrzeb mieszkańców obydwu gmin, bez względu na miejsce ich formalnej lokalizacji	Takie założenie wymusi współpracę samorządów przy planowaniu rozwoju usług publicznych, w celu uspołnienienia systemów usług tych niezależnych administracyjnie, ale powiązanych funkcjonalnie gmin. Odrębne wspieranie niezależnego rozwoju usług w obydwu gminach jest w takiej sytuacji nieracjonalne i tylko pogłębia sytuację braku koordynacji w realizacji zadań na rzecz ludności.	Dotyczy to następujących par gmin: gmina miejska Aleksandrów Kujawski – gmina wiejska Aleksandrów Kujawski, gmina miejska Brodnica – gmina wiejska Brodnica, gmina miejska Chełmno – gmina wiejska Chełmno, gmina miejska Chełmża – gmina wiejska Chełmża, gmina miejska Golub-Dobrzyń – gmina wiejska Golub-Dobrzyń, gmina miejska Kowal – gmina wiejska Kowal, gmina miejska Lipno – gmina wiejska Lipno, gmina miejska Radziejów – gmina wiejska Radziejów, gmina miejska Rybin - gmina wiejska Rybin, gmina miejska Wąbrzeźno – gmina wiejska Ryńsk.
7.	Wsparcie samorządów lokalnych poprzez dofinansowanie zatrudniania animatorów rozwoju społecznego, którzy z wykorzystaniem bazy lokalowej świetlic wiejskich prowadzić będą programy rozwoju społecznego, realizujące cele istotne dla województwa, ale	Przeprowadzone analizy wskazują, że na terenie województwa funkcjonuje bardzo duża liczba świetlic wiejskich, które stanowią bazę dla prowadzenia działań z zakresu szeroko rozumianego rozwoju społecznego, zwłaszcza na terenach wiejskich. Jednakże obecnie rzeczywista skala aktywności prowadzonych w świetlicach jest niewspółmiernie mała w stosunku do potencjału jaki wynika z posiadanej bazy.	Działania takie wpisują się w ideę <i>Strategii</i> i mogą mieć istotny wpływ na poprawę sytuacji na terenach wiejskich.

Lp.	Rekomendacje	Uzasadnienie	Uwagi
	dostosowane do lokalnie identyfikowanych potrzeb		
8.	Wyposażenie każdej gminy w co najmniej jedno boisko odpowiadające pod względem charakteru boiskom realizowanym w ramach programu „Moje boisko – Orlik 2012”	Uwzględnienie znaczenia nowoczesnej bazy sportowej w upowszechnianiu aktywności fizycznej.	-
9.	Dostosowywanie placówek realizujących usługi publiczne w zakresie administracji, kultury i sportu, opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi oraz edukacji do potrzeb osób niepełnosprawnych	Przeciwdziałanie występowaniu ryzyka wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.	-
10.	Obranie taktyki „różnicowanych prędkości” w stymulowaniu rozwoju poszczególnych dziedzin	Przeprowadzone analizy wskazują na zróżnicowany stan rozwoju funkcjonowania usług publicznych. Obranie taktyki „różnicowanych prędkości” polegało by na stosowaniu działań naprawczych w rejonach najsłabszych, ale jednocześnie działań pozwalających na wykorzystanie już zgromadzonego potencjału w rejonach lepszych. W praktyce, obranie takiej taktyki oznacza różnicowanie charakteru działań w danej dziedzinie w zależności od stanu rozwoju, a więc odejście od stosowania zunifikowanych kryteriów dla wszystkich wspieranych jednostek.	W ten sposób nie doprowadzi się wprawdzie do szybkiego zniwelowania dysproporcji, ale uzyska się efekt rozwoju i poprawy stanu wszystkich jednostek, niezależnie od sytuacji wyjściowej. Nie będzie się więc wykluczać żadnej kategorii gmin ze stymulowania rozwoju.
Rekomendacje dotyczące działań organizacyjnych usprawniających politykę regionalną			
11.	Podjęcie działań prowadzących do administracyjnego scalenia gmin miejskich i otaczających je gmin wiejskich wykazujących dysfunkcyjność w realizacji zadań publicznych	Podział administracyjny w przypadku wybranych par gmin miejskich i otaczających je gmin wiejskich okazał się niewłaściwy i niekorzystnie wpływający na warunki kształtowania jakości życia mieszkańców. Utrzymywanie tego stanu prowadzi do narastania dysproporcji pomiędzy gminami. Rekomenduje się więc podjęcie działań na rzecz doprowadzenia do scalenia administracyjnego tych gmin, dzięki czemu rzeczywiste lokalne systemy społeczno-gospodarcze, spójne funkcjonalnie i przestrzennie, będą stanowić jedną jednostkę administracyjną. Obecnie gminy wiejskie pozbawione są na swoim terenie miejscowości odpowiedzialnych za koncentrowanie i stymulowanie procesów rozwojowych, rolę tę pełnią miasta, stanowiące odrębne jednostki administracyjne. Pomiędzy tymi parami gmin obserwuje się bardzo duże przepływy osób, związane z codziennym korzystaniem z podstawowych usług, należących do zadań własnych gmin. Wskazuje to na bardzo dużą zależność od bazy zlokalizowanej poza miejscem zamieszkania ludności, prowadzonej przez samorząd sąsiedniej gminy, na której rozwój ludność korzystająca nie ma żadnego wpływu. Procesy te stanowią przeszkodę dla racjonalnego planowania i rozwoju infrastruktury należącej do zadań gmin, bowiem rzeczywiste zapotrzebowanie na nie znacznie odbiega od liczby mieszkańców	Dotyczy to następujących par gmin: gmina miejska Aleksandrów Kujawski – gmina wiejska Aleksandrów Kujawski, gmina wiejska Brodnica – gmina wiejska Brodnica, gmina miejska Chełmno – gmina wiejska Chełmno, gmina miejska Chełmno, gmina miejska Chełmża – gmina wiejska Chełmża, gmina miejska Golub-Dobrzyń – gmina wiejska Golub-Dobrzyń, gmina miejska Kowal - gmina wiejska Kowal, gmina miejska Lipno – gmina wiejska Lipno, gmina miejska Radziejów - gmina wiejska Radziejów, gmina miejska Rypin – gmina wiejska Rypin, gmina miejska Wąbrzeźno – gmina wiejska Ryńsk.

Lp.	Rekomendacje	Uzasadnienie	Uwagi
		danej gminy. W efekcie wpływa to niekorzystnie na jakość życia mieszkańców zarówno gmin miejskich, jak i otaczających je gmin wiejskich.	
12.	Stworzenia regionalnego modelu funkcjonowania placówek rozwoju społecznego	Analizy wskazują na dużą liczbę placówek kultury i aktywności społecznej – domów kultury, bibliotek, świetlic, których działalność w ujęciu ponadgminnym nie jest koordynowana, a więc nie wykorzystuje się teoretycznie dużych możliwości aktywizacji i rozwoju społecznego. Model funkcjonowania placówek rozwoju społecznego umożliwiłby wsparcie z poziomu regionalnego placówek gminnych realizujących cele społeczne uznane za ważne dla realizacji interesów województwa. Model powinien być niezależny od podziału administracyjnego, to znaczy, że zajęcia w tego typu placówkach powinny być koordynowane na poziomie ponadlokalnym i realizowane dla społeczności zamieszkującej w rejonie dogodnego dostępu placówek, bez względu na gminę zamieszkania.	-
13.	Powołanie „rad senioralnych” przez samorządy wszystkich szczebli JST na terenie województwa	Samorządy wszystkich szczebli w województwie powinny powołać „rady senioralne”, stanowiące ciała doradcze w procesie zarządzania JST, dbające w szczególności o stosowanie rozwiązań zapewniających optymalną realizację potrzeb ludności starszej.	-
14.	Poprawa terytorialnej dostępności do lekarzy specjalistów	Należy dążyć do poprawy terytorialnej dostępności do lekarzy specjalistów poprzez zapewnianie w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej na terenie każdej z gmin, dostępu do lekarzy specjalistów w wybrane dni tygodnia. Idea zwiększenia liczby miejscowości, w których lekarze specjaliści będą dostępni, wymaga sprecyzowania, zarówno w zakresie określenia priorytetowych specjalności, jak i możliwości uzupełniania się w tym zakresie przez sąsiednie gminy.	Problem braku lekarzy będzie coraz większy ze względu na problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa a więc rosnącą skalą potrzeb przy malejącej zdolności do mobilności.
15.	Wspieranie „dużych” rodzin	Rekomenduje się promowanie w polityce regionalnej idei wsparcia dużych rodzin na poziomie lokalnym. Postuluje się także nawiązywanie porozumień pomiędzy gminami na rzecz wzajemnego honorowania gminnych kart dużych rodzin.	-
16.	Poprawa wyposażenia w infrastrukturę sportową szkół na terenie województwa	Baza szkolna na terenie województwa wykazuje wciąż znaczący deficyt wyposażenia w infrastrukturę sportową. Rekomenduje się wsparcie realizacji przyszkolnych obiektów sportowych lub zapewnienie możliwości korzystania z nowoczesnych obiektów pozaszkolnych.	-
17.	Rozważenie możliwości opracowania kompleksowego programu rozwoju usług dla seniorów	Jak wynika z prognoz liczby ludności w najbliższym czasie ogólna liczba ludności będzie maleć, ale liczba osób starszych będzie wzrastać. W związku z tym zauważa się niedostateczny rozwój sektora usług opiekuńczych (brak domów dziennego pobytu), niedostosowanie lokalowe części gmin do prowadzenia działalności przeciwdziałających wykluczeniu tej grupy, zbyt małą aktywność lokalnych instytucji kultury w stosunku do grup starszych, brak dostępności do opieki lekarskiej, w tym opieki specjalistycznej. Realizacja działań na rzecz ludności starszej	Decyzja czy opracowywać program (zawierający szczegółowy wykaz działań inwestycyjnych i organizacyjnych) powinna zapaść po przeanalizowaniu możliwości prawno-organizacyjno-finansowych realizacji takiego programu. Ewentualnie należałoby rozważyć inne możliwości działania.

Lp.	Rekomendacje	Uzasadnienie	Uwagi
		powinna być prowadzona ponad podziałami administracyjnymi – to znaczy bazując na sieci miejscowości zapewniających optymalną obsługę całego obszaru województwa, a nie optymalną obsługę poszczególnych gmin (zakłada się, że z poszczególnych placówek powinni korzystać mieszkańcy zamieszkujący w ich pobliżu, niezależnie od gminy zamieszkania).	
18.	Utworzenie jednolitego schematu nadawania adresów poczty elektronicznej urzędów administracji samorządowej na terenie województwa w ogólnowojewódzkiej, dedykowanej specjalnie do tego celu domenie, wraz z zachęcaniem samorządów do wdrażania tej idei	Podobne rozwiązania są z powodzeniem stosowane zarówno przez niektóre urzędy jak i podmioty gospodarcze. Pozwalają na bezbłędne i jednoznaczne adresowanie korespondencji – tu postuluje się rozszerzenie tej idei do wszystkich instytucji samorządowych działających na terenie województwa. Takie rozwiązanie mogłoby też pozytywnie wpłynąć na wizerunek administracji samorządowej w województwie. Idea powołania tego typu domeny realizowałaby także postulaty wzmacniania tożsamości regionalnej.	-
19.	Promowanie oraz rozpowszechnianie wykorzystywania wśród placówek administracji publicznej oraz kultury internetowych systemów obsługi	Internetowe systemy obsługi – w postaci np. skatalogowanych zasobów cyfrowych, dostosowanych dla osób niedowidzących, czy też dających możliwość zdalnej (online) realizacji wybranych usług świadczonych przez wskazane placówki, jako forma pomocy dla osób z niepełnosprawnością ruchową – które ułatwią kontakt osobom niepełnosprawnym ze wspomnianymi placówkami w sposób pośredni.	-
Rekomendacje dotyczące działań na rzecz poprawy stanu wiedzy i rozwoju metodologii analiz na potrzeby polityki regionalnej			
20.	Utworzenie wojewódzkiego rejestru usług i zagospodarowania służącego rozwojowi społecznemu	Przy podejmowaniu jakichkolwiek decyzji, dotyczących wspierania rozwoju infrastruktury usług publicznych z punktu widzenia interesu rozwoju województwa, zasadne jest dokonywanie szczegółowych analiz problemowych, prowadzących do ustalenia optymalnych założeń wsparcia. Nie jest właściwe dokonywanie wsparcia całych kategorii usług, bez jego różnicowania terytorialnego. Każdorazowa ocena rzeczywistego stanu rozwoju danej dziedziny przed podjęciem decyzji o udzielaniu wsparcia, wymaga posiadania przez samorząd województwa aktualnej i wiarygodnej bazy informacyjnej na temat usług i aktywności prowadzonych w województwie. Rejestr w sposób ciągły monitorowałby stan rozwoju usług i zagospodarowania służącego rozwojowi społecznemu.	Powinno zostać nawiązana trwała współpraca pomiędzy Urzędem Marszałkowskim, a JST i innymi gestorami informacji w zakresie budowy baz usług publicznych i monitorowania wszelkich ich zmian. Jednostki samorządu terytorialnego powinny być zachęcane do raportowania stanu rozwoju.
21.	Wykonanie uzupełniającej analizy funkcjonowania systemów transportu publicznego na terenie województwa	Znaczna część usług istotnych dla kształtowania jakości życia, dostępnych jest wyłącznie w wybranych miejscowości, co powoduje, że przy braku możliwości dojazdu do tych miejscowości powstają rejony „nieobsłużone”. W przypadku wielu rodzajów usług nie jest uzasadnione nadmierne zagęszczanie sieci ośrodków je realizujących, a satysfakcjonujący poziom dostępności należy osiągnąć poprzez sprawnie funkcjonujący system transportu publicznego (nie tylko w relacjach do miast, ale również w relacjach międzygminnych). Stąd ważne byłoby pozyskanie wiedzy na temat	Potrzeba opracowania raportu analitycznego „Analiza spójności województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie transportu publicznego” została także wskazana w <i>Strategii</i> .

Lp.	Rekomendacje	Uzasadnienie	Uwagi
		potencjalnych możliwości dojazdów, wynikających ze stanu rozwoju i organizacji transportu publicznego.	
22.	Rozpoznanie zapotrzebowania i ewentualne podjęcie działań na rzecz poprawy dostępu do szkół artystycznych	Dostęp do szkół artystycznych jest (w aspekcie terytorialnym) bardzo ograniczony. Rekomenduje się rozpoznanie zapotrzebowania i ewentualne zwiększenie liczby ośrodków zapewniających kształcenie o takim charakterze.	-
23.	Podjęcie działań na rzecz uporządkowania i uzupełnienia baz danych przestrzennych	Możliwość bardzo dokładnego modelowania rozmieszczenia nowych usług dla zapewnienia optymalnej obsługi ludności, jak też możliwość modelowania w jaki sposób realizacja nowej infrastruktury wpłynie na poprawę jej dostępności w danym rejonie jest możliwa dzięki szczegółowej analizie przestrzennej. W ostatnich latach znacznie zwiększyła się możliwość prowadzenia analiz, co wynika z rozwoju narzędzi analitycznych (oprogramowania) oraz znacznego zwiększenia zawartości i szczegółowości zasobów danych przestrzennych. Niemniej jednak rekomenduje się dalsze uzupełniania baz danych aby w przyszłości móc przedstawić nowy poziom jakości i szczegółowości analizowanych zagadnień na jak najniższym poziomie agregacji.	-
24.	Stworzenie przestrzennej bazy wszystkich przedsięwzięć realizowanych przy wsparciu środków wojewódzkich	Dla usprawnienia monitoringu procesów rozwojowych na terenie województwa niezbędne byłoby pozyskanie danych na temat szczegółowej lokalizacji realizowanych na terenie województwa przedsięwzięć. Przestrzenna baza przedsięwzięć powstałaby na podstawie oświadczenia o szczegółowej lokalizacji przedsięwzięcia (wg numerów działek geodezyjnych lub współrzędnych geograficznych), które powinno być przez beneficjenta obligatoryjnie dołączone do dokumentacji projektowej. Powyższa informacja pozwoliłaby jednoznacznie i bezpośrednio powiązać wszystkie informacje dotyczące rodzaju przedsięwzięcia oraz wydatkowanych środków z konkretną lokalizacją, umożliwiłaby więc także na jednoznaczne określenie wysokości alokacji środków pomocowych w danej lokalizacji.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy „Ocena stanu przygotowania infrastruktury społecznej województwa kujawsko-pomorskiego dla potrzeb wszystkich pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do osób starszych”

Kolejne raporty analityczne, przygotowywane na potrzeby monitorowania realizacji *Strategii*, stanowią publikacje opracowywane przez Urząd Statystyczny w Bydgoszczy pt. „**Potencjał konkurencyjności gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 r.**” oraz „**Innowacyjność w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2013-2015**”. Opracowania te są przygotowywane w ramach współpracy pomiędzy Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy, Wydziałem Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego, opisanej w porozumieniu zawartym w dniu 20 września 2017 r.

W opracowaniu „Potencjał konkurencyjności gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 r.” przyjęto, że poziom konkurencyjności charakteryzowany będzie poprzez analizę trzech obszarów rozwojowych, tj.: gospodarki, kapitału ludzkiego oraz infrastruktury. Wyróżnione obszary uznane za kluczowe dla budowania potencjału konkurencyjnego stanowią punkt wyjścia dla określenia i oceny zróżnicowania poziomu konkurencyjności przyjętych do analizy jednostek podziału terytorialnego. Przyjęto, że podstawowym celem opracowania jest określenie obecnego poziomu konkurencyjności województwa kujawsko-pomorskiego na tle pozostałych województw, sytuacji powiatów i miast na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim oraz wszystkich miast wojewódzkich w Polsce. Analizy potencjału konkurencyjności wyżej wymienionych

jednostek terytorialnych dokonano w oparciu o zestaw cech diagnostycznych dla 2015 r., a także w odniesieniu do 2013 r.

W opracowaniu „Innowacyjność w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2013-2015”, podjęto próbę oceny stopnia zróżnicowania poziomu innowacyjności województwa kujawsko-pomorskiego od pozostałych województw na podstawie mierników reprezentujących 3 obszary innowacyjności: innowacyjność przedsiębiorstw, zasoby ludzkie dla innowacji oraz działalność badawczą i rozwojową. Oparto się o dane pochodzące z badań Głównego Urzędu Statystycznego przeprowadzonych w 2016 r., w tym badania o działalności badawczej i rozwojowej z danymi za rok 2015, badania o innowacjach w przemyśle za lata 2013–2015, badania o innowacjach w sektorze usług lata 2013–2015. Ostatecznie wykorzystano zbiór 23 mierników o charakterze stymulacyjny, 14 z nich opisywało innowacyjność przedsiębiorstw, 3 – zasoby ludzkie dla innowacji i 6 – działalność badawczo-rozwojową.

W obu opracowaniach do zbudowania syntetycznego wskaźnika, zarówno konkurencyjności, jak i innowacyjności województwa, wykorzystano wskaźnik syntetyczny Perkala i na jego podstawie przeprowadzono klasyfikację przebadanych jednostek samorządu terytorialnego. Ostateczne wersje tych dwóch opracowań analitycznych mają zostać udostępnione w I połowie 2018 r.

2.2 Informacja o stanie prac związanych z przygotowaniem programów rozwoju, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.

Zgodnie z zapisami *Strategii*, jednym z narzędzi jej realizacji są programy rozwoju, które pogrupowano w trzy sfery: programy związane z rozwojem społecznym, programy związane z rozwojem gospodarczym oraz programy służące spójności województwa. Sfery te zawierają nie tylko programy rozwoju, ale także inne dokumenty operacyjne, wspierające realizację *Strategii*. Ponadto każda z ww. kategorii obejmuje zarówno dokumenty obligatoryjne, których przygotowanie wynika z odrębnych przepisów prawa, jak i nieobligatoryjne, uznane za niezbędne dla realizacji ustaleń *Strategii*. Jednocześnie podkreślić należy, że przedstawiona w tym podrozdziale lista dokumentów nie jest zamknięta, co oznacza, że możliwe jest opracowanie dokumentów innych niż wymienione poniżej, jeżeli uznane zostaną one za istotne dla realizacji ważnych interesów rozwojowych województwa.

W opiniowanie dokumentów, które są w trakcie opracowywania lub powstały w 2017 r. zaangażowana była IW.¹⁰ Jej zadaniem było badanie zgodności powstających dokumentów ze *Strategią* oraz proponowanie zmian w sytuacji braku takiej zgodności. Stan prac nad przygotowaniem poszczególnych dokumentów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Informacja nt. postępów w przygotowaniu dokumentów operacyjnych, w tym programów rozwoju – stan na koniec grudnia 2017 r.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres wdrażania	Etap prac nad dokumentem: w trakcie opracowywania/ obowiązujący ¹¹ / zakończony/ inne ¹²	Status prawny dokumentu (nr i nazwa uchwały, którą przyjęto program)	Departament/ jednostka organizacyjna przygotowująca i koordynująca wdrażanie dokumentu ¹³
Pakiet programów strategicznych „Społeczeństwo”					
1	Kujawsko-pomorski program rozwoju społecznego	coroczne plany działań	odstąpiono od opracowania programu (zamiast programu rozwoju co roku będzie przygotowywany plan działań, obejmujący zagadnienia z zakresu rozwoju społecznego na dany rok)	-	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu

¹⁰ Wyjątkiem jest pakiet programów zdrowotnych, które opracowywane są corocznie i wynikają z odrębnych przepisów.

¹¹ Dokument obowiązujący – tj. dokument przyjęty przez właściwy organ samorządu województwa.

¹² Inne: odstąpiono od opracowania dokumentu, opracowanie dokumentu zostało zawieszono

¹³ Nazwy departamentów/jednostek organizacyjnych wg stanu na 30.12.2017 r.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres wdrażania	Etap prac nad dokumentem: w trakcie opracowywania/ obowiązujący ¹¹ / zakończony/ inne ¹²	Status prawny dokumentu (nr i nazwa uchwały, którą przyjęto program)	Departament/ jednostka organizacyjna przygotowująca i koordynująca wdrażanie dokumentu ¹³
2	Strategia polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 (nazwa dokumentu w <i>Strategii</i> : Kujawsko-pomorski program polityki społecznej na lata 2013-2020) <i>(wymagana ustawowo)</i>	2014-2020	obowiązujący	Uchwała nr XIII/285/15 Sejmiku Województwa z dnia 26 października 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
3	Kujawsko-pomorski program na rzecz ekonomii społecznej do roku 2020 <i>(wymagany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej)</i>	2013-2020	obowiązujący	Uchwała nr 24/815/14 Zarządu Województwa z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia Kujawsko-pomorskiego programu na rzecz ekonomii społecznej do roku 2020	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
4	Kujawsko-pomorski program rozwoju edukacji	-	odstąpiono od opracowania programu (z powodu zmian strukturalnych w obszarze edukacji narodowej)	-	Departament Edukacji i Kształcenia Ustawicznego
5	Kujawsko-pomorski pakiet programów profilaktyki i ochrony zdrowia <i>(programy wymagane ustawowo, opracowywane corocznie, zgodnie z potrzebami)</i>	Obejmuje poniższe programy			Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
	Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej	2017	obowiązujący	Uchwała nr 3/57/17 Zarządu Województwa z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji w 2017 roku programu polityki zdrowotnej pn. Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
	Program wykrywania zakażeń WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim	2017	obowiązujący	Uchwała nr 3/58/17 Zarządu Województwa z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji w 2017 r. programu polityki zdrowotnej pn. Program wykrywania zakażeń WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom	2017	obowiązujący	Uchwała nr 3/56/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji w 2017 r. programu profilaktyki	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres wdrażania	Etap prac nad dokumentem: w trakcie opracowywania/ obowiązujący ¹¹ / zakończony/ inne ¹²	Status prawny dokumentu (nr i nazwa uchwały, którą przyjęto program)	Departament/ jednostka organizacyjna przygotowująca i koordynująca wdrażanie dokumentu ¹³
	w województwie kujawsko-pomorskim			zdrowotnej pn. Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim	i Zdrowia
	Program profilaktyki i zakażeń pneumokokowych wśród dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim	2017	obowiązujący	Uchwała nr 5/183/17 Zarządu Województwa z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia do realizacji w 2017 r. programu profilaktyki zdrowotnej pn. Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
6	Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2014-2022 <i>(wymagany ustawowo)</i>	2014-2022	obowiązujący	Uchwała nr 26/902/14 Zarządu Województwa z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia Kujawsko-pomorskiego programu wspierania rodziny na lata 2014-2022	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
7	Kujawsko-pomorski program rozwoju sportu	-	w trakcie opracowania	-	Departament Sportu i Turystyki
8	Program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2017 <i>(wymagany ustawowo)</i>	2017	zakończony	Uchwała nr XXVII/463/16 Sejmiku Województwa z dnia 28 listopada 2016 r. w sprawie Programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2017	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
	Program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2018 <i>(wymagany ustawowo)</i>	2018	obowiązujący	Uchwała nr XXXVIII/629/17 Sejmiku Województwa z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2018	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
9	Program ochrony zdrowia psychicznego dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2018-2022	2018-2022	w trakcie opracowania	-	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres wdrażania	Etap prac nad dokumentem: w trakcie opracowywania/ obowiązujący ¹¹ / zakończony/ inne ¹²	Status prawny dokumentu (nr i nazwa uchwały, którą przyjęto program)	Departament/ jednostka organizacyjna przygotowująca i koordynująca wdrażanie dokumentu ¹³
10	Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku <i>(wymagany ustawowo)</i>	2012-2020	obowiązujący	Uchwała nr 45/1376/12 Zarządu Województwa z dnia 7 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia programu wojewódzkiego Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.	Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia
11	Program dla pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim do roku 2020 <i>(wymagany ustawowo)</i>	-	odsunięto opracowanie programu w czasie z powodu braku środków finansowych	-	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu
Pakiet programów strategicznych „Gospodarka”					
12	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 <i>(niezbędny dla realizacji RPO)</i>	2014-2020	obowiązująca	Uchwała nr 2/14/15 Zarządu Województwa z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programu rozwoju pn. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu
13	Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2017 <i>(wymagany ustawowo)</i>	2017	obowiązujący	Uchwała nr 12/472/17 Zarządu Województwa z dnia 29 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia na 2017 rok	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
	Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2018 <i>(wymagany ustawowo)</i>	2018	w trakcie opracowania, przygotowywany corocznie	-	Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
14	Kujawsko-pomorski program rozwoju przedsiębiorczości	-	opracowanie programu zostało zawieszono do czasu pozyskania środków finansowych na jego opracowanie; przygotowano opracowanie „Kierunki promocji gospodarczej regionu kujawsko-pomorskiego. Kierunki promocji gospodarczej i wsparcia dla internacjonalizacji przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2015-2020”	-	Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu
15	Kujawsko-pomorski program rozwoju sektora rolno-spożywczego	-	odstąpiono od opracowania programu; departament realizuje większość zadań	-	Departament Rolnictwa i Geodezji

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres wdrażania	Etap prac nad dokumentem: w trakcie opracowywania/ obowiązujący ¹¹ / zakończony/ inne ¹²	Status prawny dokumentu (nr i nazwa uchwały, którą przyjęto program)	Departament/ jednostka organizacyjna przygotowująca i koordynująca wdrażanie dokumentu ¹³
			zapisanych w <i>Strategii</i> bez potrzeby opracowania programu		
16	Kujawsko-pomorski program rozwoju gospodarczych specjalizacji województwa	-	odstąpiono od opracowania programu; obowiązują dokumenty: <i>Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</i> oraz Inteligentne specjalizacje województwa kujawsko-pomorskiego – charakterystyka obszarów inteligentnych specjalizacji dla projektów realizowanych w ramach <i>RPO WK-P 2014-2020</i>	-	Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu
17	Kujawsko-pomorski program rozwoju i promocji markowych produktów turystycznych	-	w trakcie opracowania	-	Departament Sportu i Turystyki
Pakiet programów strategicznych „Spójność”					
18	Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 <i>(wymagany ustawowo)</i>	2017-2020	obowiązujący	Uchwała nr XXXI/518/17 Sejmiku Województwa z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020	Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego
19	Kujawsko-pomorski program kształtowania ładu przestrzennego	-	w trakcie opracowania	-	Departament Rozwoju Regionalnego – Pełnomocnik ds. Ładu Przestrzennego
20	Kujawsko-pomorski plan spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020 (nazwa dokumentu w <i>Strategii</i> : Kujawsko-pomorski plan komunikacji drogowej) <i>(niezbędny dla realizacji RPO)</i>	2014-2020	obowiązujący	Uchwała nr 16/527/166 z dnia 20 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020 zmieniona uchwałą nr 30/1165/16 z dnia 27 lipca 2016 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020, oraz uchwałą nr 52/2400/17 z dnia 28 grudnia 2017 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020	Departament Rozwoju Regionalnego

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres wdrażania	Etap prac nad dokumentem: w trakcie opracowywania/ obowiązujący ¹¹ / zakończony/ inne ¹²	Status prawny dokumentu (nr i nazwa uchwały, którą przyjęto program)	Departament/ jednostka organizacyjna przygotowująca i koordynująca wdrażanie dokumentu ¹³
21	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego województwa kujawsko-pomorskiego <i>(wymagany ustawowo)</i>	2014-2025	obowiązujący	Uchwała nr LIII/814/14 Sejmiku Województwa z dnia 29 września 2014 r. w sprawie uchwalenia Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego	Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu
22	Założenia tożsamości marki województwa kujawsko-pomorskiego (nazwa dokumentu w <i>Strategii</i> : Kujawsko-pomorski program budowy tożsamości i marki województwa)	-	obowiązujące	Uchwała nr 16/754/17 Zarządu Województwa z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Założeń tożsamości marki województwa kujawsko-pomorskiego oraz Zasad komunikacji wizualnej marki województwa kujawsko-pomorskiego w działaniach promocyjnych i informacyjnych	Departament Promocji
23	Kujawsko-pomorski program rozwoju terenów objętych obszarowymi formami ochrony przyrody	-	odstąpiono od opracowania programu; zlecone opracowanie eksperckie wykazało, że nie istnieją korelacje pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym gminy a jej położeniem w obszarze objętym ochroną w związku z tym nie ma podstaw do opracowania programu	-	Departament Środowiska

Źródło: opracowanie własne

2.3 Informacja o stanie prac związanych z wdrażaniem *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (dalej: *RPO WK-P 2014-2020*) został zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji nr C(2014) 10021 z dnia 16 grudnia 2014 r. W ramach *RPO WK-P 2014-2020* przyjęto poniższe obszary wsparcia:

- Oś Priorytetowa 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
- Oś Priorytetowa 2 Cyfrowy region
- Oś Priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie
- Oś Priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku
- Oś Priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu
- Oś Priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry
- Oś Priorytetowa 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
- Oś Priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy
- Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo
- Oś Priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja
- Oś Priorytetowa 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
- Oś Priorytetowa 12 Pomoc techniczna.

Przypisanie osi priorytetowych *RPO WK-P 2014-2020* do zapisów *Strategii* prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Realizacja Strategii przez RPO WK-P 2014-2020

Nazwa celu strategicznego w Strategii	Osie priorytetowe RPO WK-P 2014-2020
Gospodarka i miejsca pracy	1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność 8 Aktywni na rynku pracy 9 Solidarne społeczeństwo
Dostępność i spójność	3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	2 Cyfrowy region 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność 8 Aktywni na rynku pracy 9 Solidarne społeczeństwo 10 Innowacyjna edukacja 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
Innowacyjność	1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu
Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie 4 Region przyjazny środowisku 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry 10 Innowacyjna edukacja
Bezpieczeństwo	3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie 4 Region przyjazny środowisku 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu
Sprawne zarządzanie	2 Cyfrowy region 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie 4 Region przyjazny środowisku 6 Solidarne społeczeństwo i sprawne kadry 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność
Tożsamość i dziedzictwo	1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 2 Cyfrowy region 4 Region przyjazny środowisku

Źródło: opracowanie własne

W 2017 r. prowadzono następujące prace związane z wdrażaniem RPO WK-P 2014-2020:

- a) *Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WK-P 2014-2020* (dalej: *SZOOP*) – został przygotowany w oparciu o zatwierdzone 30 stycznia 2015 r. przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju *Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020*. *SZOOP* został zatwierdzony przez Zarząd Województwa 26 sierpnia 2015 r. i opublikowany na stronie internetowej RPO WK-P 2014-2020 oraz Portalu Funduszy Europejskich. W toku prac związanych z wdrażaniem RPO WK-P 2014-2020 w 2017 r. dokonano aktualizacji *SZOOP* uchwałami Zarządu Województwa z dnia: 18 stycznia 2017 r., 1 lutego 2017 r., 8 marca 2017 r., 21 marca 2017 r., 29 marca 2017 r., 19 kwietnia 2017 r., 26 kwietnia 2017 r., 24 maja 2017 r., 31 maja 2017 r., 4 lipca 2017 r., 20 lipca 2017 r., 2 sierpnia 2017 r., 30 sierpnia 2017 r., 4 października 2017 r., 20 października 2017 r., 22 listopada 2017 r. oraz 29 listopada 2017 r. Wprowadzane zmiany miały na celu dostosowanie postanowień *SZOOP* do zmian prawnych, regulacyjnych oraz potrzeb zidentyfikowanych w procesie wdrażania programu,
- b) harmonogram konkursów – Zarząd Województwa uchwałą z dnia 30 listopada 2016 r., przyjął harmonogram naborów wniosków dla RPO WK-P 2014-2020 na 2017 r. Harmonogram ten aktualizowano poprzez podjęte uchwały z dnia: 25 stycznia 2017 r., 22 lutego 2017 r., 29 marca 2017 r., 12 kwietnia 2017 r., 4 maja 2017 r., 14 czerwca 2017 r., 4 lipca 2017 r., 16 sierpnia 2017 r., 30 sierpnia 2017 r., 20 września 2017 r. oraz 13 października 2017 r. Zmiany wprowadzane w harmonogramie naborów na 2017 r. spowodowane były bieżącym reagowaniem na wyniki rozstrzyganych konkursów, tj. ponowne ogłaszanie konkursów, zmiany alokacji, przesuwanie terminów naborów. Zmiany te pozwoliły na racjonalne uruchamianie naborów w 2017 r. oraz realizację wsparcia zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami,
a w konsekwencji na efektywną dystrybucję środków europejskich. Ponadto Zarząd Województwa uchwałą z dnia 29 listopada 2017 r. przyjął harmonogram naboru wniosków dla RPO WK-P 2014-2020 na 2018 r.,
- c) Komitet Monitorujący – jest niezależnym ciałem doradczo-opiniotwórczym dla Instytucji Zarządzającej RPO WK-P 2014-2020 (dalej: IZ), którego powołanie wynika z przepisów Rozporządzenia Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. W jego skład wchodzi przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, świata nauki oraz partnerzy społeczno-gospodarczy. Ponadto w pracach Komitetu Monitorującego mogą uczestniczyć obserwatorzy, przedstawiciele innych instytucji, w tym europejskich, a także osoby zaproszone przez przewodniczącego Komitetu. Do zadań tego gremium należy m.in.:

- rozpatrywanie i zatwierdzanie kryteriów wyboru projektów w ramach programu oraz zatwierdzanie ewentualnych zmian tych kryteriów,
 - okresowe badanie postępu w zakresie osiągania celów programu, na podstawie dokumentów przedkładanych przez IZ,
 - analizowanie rezultatów realizacji programu oraz wyników oceny realizacji programu,
 - analizowanie i zatwierdzanie sprawozdań rocznych i sprawozdania końcowego z wdrażania programu,
 - zapoznawanie się z rocznymi raportami z kontroli programu oraz z komentarzami Komisji Europejskiej do tych raportów,
 - przedkładanie IZ propozycji zmian lub analiz programu ułatwiających realizację celów Polityki Spójności,
 - Komitet Monitorujący zbiera się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na pół roku. Do końca 2017 r. odbyły się łącznie 22 posiedzenia Komitetu.
- d) stan realizacji prac nad wdrażaniem *RPO WK-P 2014-2020* oraz procent wykorzystanej alokacji w podziale na osie priorytetowe zaprezentowano w tabeli 4.

Tabela 4. Realizacja RPO WK-P 2014-2020 w podziale na osie priorytetowe (stan na 31.12.2017 r.)

oś	fundusz	alokacja w EURO	alokacja w PLN	liczba naborów	liczba wniosków zatwierdzonych do dofinansowania	wkład UE w PLN na wnioskach zatwierdzonych	liczba podpisanych umów	wkład UE w PLN w podpisanych umowach	% wykorzystanej alokacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
			3*4,1808						9*100/4
Oś 1	EFRR	429 623 387	1 796 169 456	21	190	1 094 959 345	102	990 641 880	55,15
Oś 2	EFRR	50 169 580	209 748 980	10	3	193 121 000	3	193 121 000	92,07
Oś 3	EFRR	282 225 573	1 179 928 676	31	213	469 682 601	161	655 547 095	55,56
Oś 4	EFRR	118 698 279	496 253 765	21	61	157 956 774	34	127 707 269	25,73
Oś 5	EFRR	205 973 078	861 132 245	12	18	365 648 537	18	363 319 007	42,19
Oś 6	EFRR	241 624 704	1 010 184 562	25	134	398 551 826	111	370 192 007	36,65
Oś 7	EFRR	39 768 991	166 266 198	1	0	0	0	0	0,00
razem EFRR		1 368 083 592	5 719 683 881	121	619	2 679 920 084	429	2 700 528 258	47,21
Oś 8	EFS	85 900 541	359 132 982	10	109	139 758 869	66	101 976 815	28,40
Oś 9	EFS	124 636 401	521 079 865	17	111	169 109 231	88	126 880 409	24,35
Oś 10	EFS	131 079 539	548 017 337	27	104	124 383 950	96	123 099 731	22,46
Oś 11	EFS	36 254 560	151 573 064	3	48	86 817 773	47	83 675 543	55,20
Oś 12	EFS	59 931 546	250 561 808	8	8	162 071 613	8	158 631 275	63,31
WUP		97 654 108	408 272 295	7	101	143 553 761	82	172 034 973	42,14
razem EFS		535 456 695	2 238 637 350	72	481	825 695 197	387	766 298 746	34,23
EFRR+EFS		1 903 540 287	7 958 321 231	193	1100	3 505 615 281	816	3 466 827 004	43,56

Wyjaśnienia: 1 EURO= 4,1808 PLN (kurs z dn. 28.12.2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 31.12.2017 r.

2.4 Informacja dot. stanu prac związanych z realizacją *Kontraktu Terytorialnego*, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.

W 2017 r. nastąpiło dostosowanie *Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego* (dalej: *KT*) do zapowiadanych jeszcze w 2016 r. zmian, mających na celu m.in. uelastycznienie funkcjonowania instrumentu jakim jest *KT*, a także wzmocnienie roli kultury w tym dokumencie.

W połowie stycznia 2017 r. strona rządowa przedstawiła swoje stanowisko dotyczące zmian *KT*. 17 lutego 2017 r. strona samorządowa przekazała stanowisko Zarządu Województwa dotyczące zmiany *KT* (z dnia 15 lutego 2017 r.) wraz z propozycją treści aneksu nr 2 do *KT*. Ustalenie treści ww. stanowiska było poprzedzone organizacją konferencji uzgodnieniowej w dniu 10 lutego 2017 r., w której udział wzięli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego z województwa kujawsko-pomorskiego. 15 marca 2017 r. w Ministerstwie Rozwoju w Warszawie odbyło się spotkanie negocjacyjne, dotyczące propozycji zmian treści *KT*. Główne ustalenia tego spotkania dotyczyły:

- uelastyczenia realokacji środków budżetu państwa między kwotą dedykowaną działaniom rewitalizacyjnym, kwotą na projekty inne niż rewitalizacyjne oraz kwotą stanowiącą uzupełnienie do środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- przeliczania kwot z EUR na PLN w odniesieniu do kwot wskazanych w art. 9a ust. 1 pkt 3 i 4 *KT*, przy czym strona rządowa nie zgodziła się na korzystniejszy (niż 4,3310 PLN/EUR) kurs przeliczenia tych kwot dla województwa,
- umożliwienia wykorzystania środków z budżetu państwa na realizację projektów w części nieobjętej pomocą publiczną oraz pomocą „de minimis”,
- utrzymania charakteru *KT* jako umowy ramowej poprzez m.in. zmiany zasad uzgadniania przedsięwzięć między stronami *KT* i dotychczasowego charakteru załącznika 1b do *KT*. Wspomniany załącznik przyjął nazwę „Lista projektów uzgodnionych rzeczowo” w miejsce „Informacji dotyczących przedsięwzięć priorytetowych określonych w art. 6”, gdzie ujęcie informacji w załączniku miało oznaczać jednocześnie prawnie wiążące zobowiązanie obu stron do realizacji poszczególnych przedsięwzięć czy też ich finansowania,
- zmian w katalogu przedsięwzięć w art. 6 *KT*:
 - ✓ dopisanie nowych przedsięwzięć: *Wsparcie obszaru kultury w województwie kujawsko-pomorskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego oraz Rozwój klastrów energii w województwie kujawsko-pomorskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym* na listę przedsięwzięć podstawowych,
 - ✓ przeniesienie przedsięwzięć dotyczących: szpitali wojewódzkich, stopnia wodnego poniżej Włocławka, przystani AZS w Toruniu oraz linii kolejowych 208 i 207 na listę przedsięwzięć podstawowych,
 - ✓ dopisanie przedsięwzięcia: *Wieloletni program medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. Jana Bizuela w Bydgoszczy (z zastrzeżeniem, że jak będzie konkurs to uzyska wsparcie z właściwego programu krajowego)*, linii 356 – *„Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego Bydgoszcz – Kcynia – granica województwa”*, budowy hali gimnastyki sportowej w Bydgoszczy do listy przedsięwzięć warunkowych,
 - ✓ zmiany w warunkach realizacji przedsięwzięcia S-10: pod warunkiem dostępności środków oraz ujęcia w *Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)* (dalej: PBDK) w ramach prac projektowych rozważana będzie możliwość rozbudowy węzła Toruń Południe (tzw. węzeł Czerniewice) oraz węzła Toruń Podgórz (tzw. węzeł Kluczyki). Przedsięwzięcie zostało wpisane do *Dokumentu Implementacyjnego do Strategii Rozwoju Transportu* (poz. 26).

Dodatkowo strona rządowa wyraziła zgodę na:

- przeanalizowanie wpisania Centrów Innowacyjnej Edukacji (dalej: CIE) do sieci Stref Odkrywania Wiedzy Aktywnej (dalej: SOWA),
- ogłaszanie konkursów przy „minusach” na danej osi priorytetowej *RPO WK-P 2014-2020* („minusy” wynikają z przeliczeń kursowych) – w szczególnych przypadkach będzie możliwe wydanie zgody strony rządowej na zakontraktowanie środków w takiej sytuacji (z projektu protokołu: „Strona rządowa zadeklarowała podjęcie rozmów w ramach Rządu RP, tak aby w szczególnych przypadkach możliwe było wydanie zgody przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego i ministra właściwego do spraw finansów publicznych na zakontraktowanie środków w działaniu w ramach *RPO WK-P 2014-2020* pomimo przekroczenia limitu środków na osi”),

- podjęcie tematów przy następnych negocjacjach, które nie znalazły odzwierciedlenia w aneksie nr 2 a były w stanowisku strony samorządowej (kompleksowy przegląd, ocena i weryfikacja wszystkich przedsięwzięć umieszczonych w KT).

Strona rządowa nie wyraziła natomiast zgody na:

- budowę obwodnicy łącznik DK15 i DK25. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa analizowało budowę II etapu obwodnicy, w ciągu drogi DK15, pod kątem zakresu rzeczowego,
- utrzymanie w treści KT sformułowań dotyczących „potencjalnych źródeł finansowania”,
- wpisanie wszystkich inwestycji ujętych w BiT-City II do załącznika 1b na tym etapie negocjacji. Uzgodnianie treści załącznika 1b może odbywać się poza uzgadnianiem protokołu i aneksu nr 2. Uzgodnienia treści załącznika 1b do KT prowadzi się z Ministerstwem Rozwoju bez angażowania Rady Ministrów i uruchamiania całej procedury negocjacyjnej.

30 maja 2017 r. uroczystością podpisania aneksu nr 2 do KT w Ministerstwie Rozwoju, w obecności przedstawicieli pozostałych województw, zakończono proces negocjacji zmian KT. Jednocześnie podczas uroczystości podpisany został załącznik nr 1b do KT „Lista projektów uzgodnionych rzeczowo”, zawierający m.in. projekty składowe nowego przedsięwzięcia z KT pn.: *Wsparcie obszaru kultury w województwie kujawsko-pomorskim (...)*. Zatwierdzenie ww. załącznika pozwalało dopełnić wymóg wskazany w kryteriach procedowanego konkursu z działania 8.1 „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury” *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020* (dalej: *POIiŚ*), dotyczącego ujęcia danego projektu w KT i uzyskanie z tego tytułu dodatkowych punktów przy ocenie wniosku o dofinansowanie.

Ostatecznie w wyniku negocjacji w załączniku 1b znalazły się następujące przedsięwzięcia oraz ich składowe:

- 1) wsparcie obszaru kultury w województwie kujawsko-pomorskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych, kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa narodowego:
 - Muzeum Twierdzy Toruń – adaptacja budynku Koszar Bramy Chełmińskiej na cele muzealne,
 - Park Kultury. Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy – etap I,
 - odnowa substancji zabytkowej infrastruktury zespołu tężni jako przykład przemysłowej architektury służącej produkcji soli na ziemiach Królestwa Polskiego i jako element Kujawsko-Pomorskiego Solnego Parku Kulturowego w Ciechocinku,
 - utworzenie Kujawskiego Centrum Muzyki w Pałacu Wieniec – remont, przebudowa i modernizacja istniejącego zespołu pałacowo-parkowego w miejscowości Wieniec k/Włocławka wraz z infrastrukturą zewnętrzną i zagospodarowaniem terenu Parku,
 - Młyn Kultury – przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu na budynek o funkcji użyteczności publicznej,
- 2) Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – etap II
- 3) Centra Innowacyjnej Edukacji (w tym tzw. "Mikrokoperniki"):
 - adaptacja budynków zlokalizowanych przy ul. W. Łokietka w Toruniu na potrzeby Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, instytucji kultury prowadzącej innowacyjną edukację w regionie kujawsko-pomorskim.

Ponadto w 2017 r. konieczna była aktualizacja załącznika 5b do KT „Informacja o projektach kwalifikujących się do wsparcia ze środków Europejskich Funduszy Rozwoju Regionalnego (dalej: EFRR) w ramach priorytetu inwestycyjnego 1a w *RPO WK-P 2014-2020*”. Zmiany te (29 września i 2 listopada 2017 r.) wynikały ze zmian kryteriów konkursowych, ogłoszenia naboru projektów na konkurs z działania 1.1 Publiczna infrastruktura na rzecz badań i innowacji (typ projektów: infrastruktura B+R w jednostkach naukowych) w ramach *RPO WK-P 2014-2020*, a także ze zmian członków w poszczególnych konsorcjach.

W 2017 r. najwięcej wyników naborów projektów w ramach procedury konkursowej ogłoszono z *POIiŚ*. Przedsięwzięcia, które z KT otrzymały dofinansowanie i/lub podpisano umowę o dofinansowanie to:

- 1) infrastruktura drogowa – działanie 4.2:
 - przebudowa ul. Grunwaldzkiej na odcinku od Węzła Zachodniego do granicy miasta Bydgoszczy (w ramach: Poprawy dostępności komunikacyjnej miasta Bydgoszczy, w szczególności z drogą S-5 (...)),
 - przebudowa i rozbudowa ul. Łódzkiej na odcinku od ul. Lipnowskiej do ul. Zdrojowej w Toruniu oraz przebudowa układu drogowego na pl. Bpa Chrapka w Toruniu (w ramach: Usprawnienia połączeń w sieci wspomagającej sieć TEN-T w Toruniu).
- 2) infrastruktura w obszarze kultury:
 - Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – II etap,

- adaptacja budynków zlokalizowanych przy ul. W. Łokietka w Toruniu na potrzeby Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy, instytucji kultury prowadzącej innowacyjną edukację w regionie kujawsko-pomorskim (w ramach: Centra Innowacyjnej Edukacji (w tym tzw. "Mikrokoperniki"),
 - Muzeum Twierdzy Toruń – adaptacja Koszar Bramy Chełmińskiej na cele muzealne oraz Parku Kultury. Rewitalizacja Młynów Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy – etap 1 (w ramach: Wsparcie obszaru kultury w województwie kujawsko-pomorskim (...)),
- 3) Infrastruktura ratownictwa medycznego:
- doposażenie centrum urazowego funkcjonującego w ramach Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 im. dr. A. Jurasza w Bydgoszczy.

Przyszłość funkcjonowania *KT* najprawdopodobniej będzie uzależniona od dokumentu pn. *System zarządzania rozwojem Polski*, przygotowywanego przez Ministerstwo Rozwoju. Trwające pod koniec 2017 r. konsultacje ww. dokumentu, zapowiadają m.in.: nowelizację ustawy o zasadach prowadzenia rozwoju w zakresie artykułów dot. *KT* oraz wprowadzenie poza instrumentem *KT* tzw. porozumienia terytorialnego, zawieranego pomiędzy samorządem województwa a samorządami gmin.

Przedsięwzięcia zawarte w *KT* realizują wybrane kierunki działań i przedsięwzięcia ze wszystkich celów strategicznych *Strategii*. Poniższa tabela prezentuje wstępną próbę przypisania przedsięwzięć *KT* do zapisów *Strategii*.

Tabela 5. Przedsięwzięcia podstawowe (PP) i warunkowe (PW) w odniesieniu do zapisów *Strategii*¹⁴

Cel strategiczny w <i>Strategii</i>	Kierunek działań w <i>Strategii</i>	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w <i>Strategii</i>	Nazwa przedsięwzięcia w <i>KT</i>
Gospodarka i miejsca pracy	(10) Rozwój turystyki	10-(9) Identyfikacja produktów turystycznych istotnych dla rozwoju województwa – jako podstawa dla wspierania ich rozwoju i promocji	Rewitalizacja Brdy skanalizowanej wraz z przebudową obiektów bydgoskiego węzła wodnego (PW)
			Modernizacja budowli hydrotechnicznych na Kanale Bydgoskim, na odcinku od km 14,8 do km 38,9 obejmująca śluzy: Okole, Czyżkówko, Prądy, Osowa Góra, Józefinki i Nakło Wschód oraz jaz Józefinki (PW)
			Rewitalizacja szlaku żeglownego Kanału Bydgoskiego i Noteci dolnej skanalizowanej (od km 14,8 do km 176,2) do parametrów drogi wodnej II klasy – na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (PW)
			Modernizacja budowli hydrotechnicznych na drodze wodnej Noteci dolnej skanalizowanej, od km 38,9 do km 176,2 (PW)
Dostępność i spójność	(1) Zapewnienie dostępności zewnętrznej województwa za pomocą dróg krajowych i wojewódzkich	1-(1) Realizacja drogi ekspresowej S-5	S-5 Wrocław – Bydgoszcz, odcinki: Białe Błota – Gniezno, Poznań – Kaczkowo, Korzeńsko – Wrocław – odcinki na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (PP)
			S-5 Nowe Marzy – Bydgoszcz (PP)
		1-(2) Realizacja drogi ekspresowej S10	S-10 Bydgoszcz – Piła (PW)
			S-10 Bydgoszcz – Toruń (PW)
	1-(4) Przebudowa drogi krajowej nr 15, w tym: realizacja obwodnicy Inowrocławia, realizacja obwodnicy Brodnicy i obwodnicy Kowalewa Pomorskiego, podjęcie prac nad koncepcją całościowej realizacji drogi w standardzie GP2+2; jako priorytet wskazuje się realizację odcinka Inowrocław-Toruń z obwodnicą Inowrocławia	Obwodnica Inowrocławia w ciągu DK 15 (PP)	
Obwodnica Brodnicy w ciągu DK 15 (PP)			
(4) Rozwój zintegrowanego systemu transportu publicznego w		Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego Bydgoszcz-Kcynia-granica województwa (PW)	

¹⁴ Tabela 5 zawiera wstępną próbę przypisania przedsięwzięć *KT* do zapisów *Strategii* (ze względu na uszczegółowienie zakresu przedmiotowego przedsięwzięć *KT* i ich tytułów w procedurach wnioskowania o środki finansowe, w tabeli mogą zająć zmiany).

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT	
	obszarze metropolitalnym	4-(20) Realizacja projektu BiT City II	Bit-City II (PW)	
			Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chelmża oraz Grudziądz – granica województwa (PP) <i>Element BiT-City II</i>	
			Modernizacja linii kolejowej nr 27 Nasielsk – Toruń Wschodni: granica województwa – Toruń Wschodni (na odcinku Lipno – Toruń Wschodni) wraz z elektryfikacją i dyslokacją przystanków. (PW) <i>Element BiT-City II</i>	
			Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu (PP)	
			4-(43) Opracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu funkcjonowania transportu podmiejskiego („transport aglomeracyjny”) w obszarach funkcjonalnych: Bydgoszczy-Torunia oraz Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia	Bit-City II (PW)
			4-(44) Rozpoczęcie prac studialnych związanych z realizacją szybkiego połączenia szynowego Bydgoszczy i Torunia („tramwaj regionalny”)	Bit-City II (PW)
	(5) Rozwój sieci drogowych o podstawowym znaczeniu dla spójności wewnętrznej województwa	5-(3) Przebudowa drogi krajowej nr 80	Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta Bydgoszczy, w szczególności z drogą S-5 - dojazd drogą krajową do węzła Pawłówek na drodze S-5 (PW)	
			Budowa dróg regionalnych w województwie kujawsko-pomorskim (PW)	
	(7) Usprawnienie systemów transportowych największych miast i obszarów podmiejskich Bydgoszczy – Torunia, Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia		Obwodnica Inowrocławia w ciągu DK 15 (PP)	
			Obwodnica Brodnicy w ciągu DK 15 (PP)	
Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta Bydgoszczy, w szczególności z drogą S-5 - dojazd drogą krajową do węzła Pawłówek na drodze S-5 (PW)				
Usprawnienie połączeń w sieci wspomagającej sieć TEN-T w Toruniu (PW)				
Dostosowanie układu dróg krajowych do rozwoju miasta Grudziądz (PW)				
Dostosowanie układu dróg krajowych dla rozwoju Miasta Włocławek (PW)				
(8) Budowa obwodnic miejscowości w przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich	8-(8) Budowa obwodnicy Grudziądz w przebiegu DK16 oraz obwodnicy Łasina	Bit-City II (PW)		
		Obwodnica Inowrocławia w ciągu DK 15 (PP)		
		Obwodnica Brodnicy w ciągu DK 15 (PP)		
		Budowa obwodnic Kamienia Krajeńskiego i Sępólna Krajeńskiego w ciągu drogi krajowej nr 25 (PP)		
(9) Poprawa dostępności kolejowej województwa w transporcie pasażerskim i towarowym		Dostosowanie układu dróg krajowych do rozwoju miasta Grudziądz (PW)		
		Prace na linii kolejowej C-E 65 odcinek Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo (PP)		
		Prace na linii kolejowej C-E 65 odcinek Bydgoszcz – Tczew (PP)		
		Bit-City II (PW)		
		Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego Bydgoszcz-Kcynia-granica województwa (PW)		
		9-(21) Zapewnienie technicznej możliwości	Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz – Trójmiasto (PP)	

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT
		realizacji połączeń pasażerskich z prędkością co najmniej 160 km/h na liniach kolejowych: 18, 131, 353 i co najmniej 120 km/h na linii kolejowej nr 201	Prace na linii kolejowej nr 18 Kutno – Toruń Główny (PP) <i>Element BiT-City II</i>
			Prace na liniach kolejowych nr 18, 203 odcinek Bydgoszcz Główna – Piła Główna – Krzyż, etap I, prace nad odcinku Bydgoszcz Główna – Piła Główna (PW)
		9-(22) Przebudowa linii kolejowej nr 208 na odcinku Laskowice Pomorskie - Jabłonowo Pomorskie (I etap) oraz Jabłonowo-Pomorskie – Brodnica (II etap)	Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa oraz Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz Brodnica (PP)
		9-(25) Przebudowa linii kolejowej nr 27 na odcinku Toruń – Skępe	Modernizacja linii kolejowej nr 27 Nasielsk – Toruń Wschodni: granica województwa - Toruń Wschodni(na odcinku Lipno – Toruń Wschodni wraz z elektryfikacją i dyslokacją przystanków). (PW) <i>Element BiT-City II</i>
		9-(28) Realizacja przedsięwzięć prowadzących do zwiększenia prędkości podróźnej na linii 207 Toruń – Malbork z możliwością elektryfikacji	Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża (PP) <i>Element BiT-City II</i> Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa (PP) <i>Element BiT-City II</i>
	(10) Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych dla zdolności przeładunkowych		Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa oraz Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica (PP)
	(11) Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych dla obsługi pasażerskiej oraz rozwój ich zdolności do pełnienia roli węzłów multimodalnych w transporcie pasażerskim		Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz – Trójmiasto (PP) Prace na linii kolejowej nr 18 Kutno – Toruń Główny (PP) Prace na liniach kolejowych nr 18, 203 odcinek Bydgoszcz Główna – Piła Główna – Krzyż, etap I, prace nad odcinku Bydgoszcz Główna – Piła Główna (PW) Modernizacja linii kolejowej nr 27 Nasielsk – Toruń Wschodni: granica województwa – Toruń Wschodni(na odcinku Lipno – Toruń Wschodni wraz z elektryfikacją i dyslokacją przystanków). (PW) <i>Element BiT-City II</i>
	11-(41) Przebudowa kompleksu dworcowego we Włocławku w celu utworzenia węzła multimodalnego dla obsługi połączeń miasta i sąsiednich powiatów	Bit-City II (PW)	
	11-(42) Przebudowa kompleksu dworcowego w Grudziądzu w celu utworzenia węzła multimodalnego dla obsługi połączeń miasta i sąsiednich powiatów	Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa oraz Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica (PP) Bit-City II (PW) Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża oraz Grudziądz – granica województwa (PP) <i>Element BiT-City II</i> Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa (PP) <i>Element BiT-City II</i>	
	(14) Rewitalizacja dróg	14-(38) Stworzenie	Rewitalizacja Brdy skanalizowanej wraz

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT
	wodnych dla celów transportowych i turystycznych	możliwość turystycznego wykorzystania oraz małego ruchu transportowego na drodze wodnej E-70 w ramach Wielkiej Pętli Wielkopolski (rewitalizacja drogi E-70)	z przebudową obiektów bydgoskiego węzła wodnego (PW) Modernizacja budowli hydrotechnicznych na Kanale Bydgoskim, na odcinku od km 14,8 do km 38,9 obejmująca śluzy: Okole, Czyżkówko, Prądy, Osowa Góra, Józefinki i Nakło Wschód oraz jaz Józefinki (PW) Rewitalizacja szlaku żeglownego Kanału Bydgoskiego i Noteci dolnej skanalizowanej (od km 14,8 do km 176,2) do parametrów drogi wodnej II klasy – na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (PW) Modernizacja budowli hydrotechnicznych na drodze wodnej Noteci dolnej skanalizowanej, od km 38,9 do km 176,2 (PW)
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	(11) Dostosowanie funkcjonowania usług publicznych oraz przestrzeni publicznych do potrzeb wszystkich pokoleń		Przystań AZS w Toruniu – Budowa budynku przystani sportów wodnych Szkoły Mistrzostwa Sportowego przy ul. Popiełuszki 1-3 w Toruniu (PP)
	(13) Realizacja infrastruktury dla rozwoju rekreacji, sportu masowego i amatorskiego		Budowa hali widowiskowo-sportowej wraz z zapleczem i niezbędną infrastrukturą (gmina Mrocza) (PP) Budowa pełnowymiarowego boiska ze sztuczną nawierzchnią do hokeja na trawie (w Rogowie, pow. żniński) (PW) Przystań AZS w Toruniu – Budowa budynku przystani sportów wodnych Szkoły Mistrzostwa Sportowego przy ul. Popiełuszki 1-3 w Toruniu (PP) Rewitalizacja kompleksu Astoria na cele sportowo-rekreacyjne wraz z budową 50-metrowego basenu (PW) Budowa hali lekkoatletycznej i strzelectwa sportowego na terenie Kompleksu Sportowego Zawisza przy ul. Gdańskiej 163 (PW) Budowa Hali Sportowej Collegium Medicum UMK (PW) Budowa Ośrodka Szkoleniowego Sportów Wodnych (gmina Kruszwica) (PW) Budowa hali gimnastyki sportowej z wyposażeniem w Bydgoszczy (PW) Rewitalizacja kompleksu Astoria na cele sportowo-rekreacyjne wraz z budową 50-metrowego basenu (PW)
	(21) Zapewnienie wysokiego poziomu nauczania na wszystkich poziomach edukacji		Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe we Włocławku i Grudziądzu (PW) Rozwój szkolnictwa wyższego uwzględniającego potrzeby regionalne (PW) Realizacja programu rozwojowego dla uczelni medycznych uczestniczących w procesie praktycznego kształcenia studentów w tym tworzenie centrów symulacji medycznej (PW)
	(27) Rozwój edukacji doświadczalnej nauki ścisłych na wszystkich poziomach kształcenia	27-(17) Utworzenie Środowiskowych Centrów Innowacyjnej Edukacji 27-(19) Wzmocnienie instytucjonalne i rozwój funkcji edukacyjnych Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu 27-(20) Utworzenie Środowiskowego Centrum Edukacji Doświadczalnej – Centrum Nauki o Człowieku	Centra Innowacyjnej Edukacji (w tym tzw. „Minikoperniki”) (PW) Centra Innowacyjnej Edukacji (w tym tzw. „Minikoperniki”) (PW) Centra Innowacyjnej Edukacji (w tym tzw. „Minikoperniki”) (PW)

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT
		w Bydgoszczy	
		27-(21) Utworzenie Środowiskowych Centrów Edukacji Doświadczalnej we Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu	Centra Innowacyjnej Edukacji (w tym tzw. „Minikoperniki”) (PW)
	(28) Rozwój zdolności edukacyjnych szkół wyższych		Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe we Włocławku i Grudziądzu (PW)
			Rozwój szkolnictwa wyższego uwzględniającego potrzeby regionalne (PW)
			Realizacja programu rozwojowego dla uczelni medycznych uczestniczących w procesie praktycznego kształcenia studentów w tym tworzenie centrów symulacji medycznej (PW)
			Budowa Hali Sportowej Collegium Medicum UMK (PW)
		28-(18) Realizacja projektu rozwoju infrastruktury Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy pn. „Wielofunkcyjny kompleks kreatywności artystycznej”	Budowa siedziby Akademii Muzycznej w Bydgoszczy (PP)
	(33) Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa	33-(36) Rozbudowa Szpitala Wojewódzkiego w Toruniu	Poprawa warunków funkcjonowania szpitali wojewódzkich - Wojewódzki Szpital Zespolony im L. Rydygiera w Toruniu - Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku (PP)
	(34) Rozwój profilaktyki zdrowotnej	34-(34) Budowa zakładu radioterapii przy ul. Łęskiej we Włocławku z uwzględnieniem planów rozwojowych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki przy ul. Wienieckiej we Włocławku	Poprawa warunków funkcjonowania szpitali wojewódzkich - Wojewódzki Szpital Zespolony im L. Rydygiera w Toruniu - Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku (PP)
Innowacyjność	(1) Rozwój badań naukowych		Przedsięwzięcia dotyczące realizacji RANB (Regionalne Agencji Naukowo-Badawcze) w woj. kujawsko-pomorskim (PP)
			Narodowe Centrum Radioastronomii i Technologii Kosmicznych (PW)
			Centrum Badań Środowiska i Innowacyjnych Technologii Żywności dla Jakości Życia EnFoodLife (PW)
			Zrobotyzowany teleskop klasy 1,5-m wraz z laboratorium (PW)
			Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodMed (PW)
			Program Zdrowie. Kujawsko-pomorski interdyscyplinarny program diagnozy spersonalizowanej i opieki zdrowotnej (PW)
	(2) Poprawa zdolności naukowo-badawczych szkół wyższych		Przedsięwzięcia dotyczące realizacji RANB w woj. kujawsko-pomorskim (PP)
			Centrum Badań Środowiska i Innowacyjnych Technologii Żywności dla Jakości Życia EnFoodLife (PW)
			Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodMed (PW)
			System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego (PW)
			Program Zdrowie. Kujawsko-pomorski

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT
			interdyscyplinarny program diagnozy spersonalizowanej i opieki zdrowotnej (PW)
			Realizacja programu rozwojowego dla uczelni medycznych uczestniczących w procesie praktycznego kształcenia studentów w tym tworzenie centrów symulacji medycznej (PW)
		2-(1) Utworzenie Narodowego Centrum Radioastronomii Inżynierii Kosmicznej z Radioteleskopem Hevelius w Borach Tucholskich	Narodowe Centrum Radioastronomii i Technologii Kosmicznych (PW)
		2-(2) Podjęcie działań na rzecz i wypracowanie modelu integracji uniwersytetów województwa kujawsko-pomorskiego	Rozwój szkolnictwa wyższego uwzględniającego potrzeby regionalne (PW)
	(3) Rozwój niezależnych instytucji badawczo-rozwojowych		Zrobotyzowany teleskop klasy 1,5-m wraz z laboratorium (PW)
			Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodMed (PW)
			Program Zdrowie. Kujawsko-pomorski interdyscyplinarny program diagnozy spersonalizowanej i opieki zdrowotnej (PW)
	(4) Rozwój współpracy pomiędzy sektorem naukowo-badawczym a gospodarką		Narodowe Centrum Radioastronomii i Technologii Kosmicznych (PW)
			Centrum Badań Środowiska i Innowacyjnych Technologii Żywności dla Jakości Życia EnFoodLife (PW)
			Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodMed (PW)
		System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego (PW)	
(7) Rozwój innowacyjnych aspektów i rozwiązań w ramach inteligentnych specjalizacji	7-(10) Rozwój projektu EKO-FOOD-MED	Centrum Badań Środowiska i Innowacyjnych Technologii Żywności dla Jakości Życia EnFoodLife (PW)	
		Zrobotyzowany teleskop klasy 1,5-m wraz z laboratorium (PW)	
		Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodMed (PW)	
		System Transformacji i Transferu Wiedzy do Strategicznych Gałęzi Gospodarki Województwa Kujawsko-Pomorskiego (PW)	
		Program Zdrowie. Kujawsko-pomorski interdyscyplinarny program diagnozy spersonalizowanej i opieki zdrowotnej (PW)	
(8) Pozyskiwanie dla gospodarki regionu przedsiębiorstw działających w sektorach wysokich technologii		Narodowe Centrum Radioastronomii i Technologii Kosmicznych (PW)	
		Zrobotyzowany teleskop klasy 1,5-m wraz z laboratorium (PW)	
(12) Wspieranie i promocja współpracy międzynarodowej instytucji naukowo-badawczych i szkół wyższych		Narodowe Centrum Radioastronomii i Technologii Kosmicznych (PW)	
		Zrobotyzowany teleskop klasy 1,5-m wraz z laboratorium (PW)	
Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	(1) Rozwój badań naukowych w zakresie produkcji rolnej		Przedsięwzięcia dotyczące realizacji RANB w woj. kujawsko-pomorskim (PP)
			Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT
	(2) Rozwój badań naukowych w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego		SafeFoodMed (PW) Przedsięwzięcia dotyczące realizacji RANB w woj. kujawsko-pomorskim (PP) Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana SafeFoodMed (PW)
Bezpieczeństwo	(1) Kompleksowe zagospodarowanie doliny Wisły	1-(2) Budowa stopnia wodnego poniżej Włocławka	Ochrona przed wodami powodziowymi dolnego odcinka Wisły od Włocławka do jej ujścia do Zatoki – Stopień wodny poniżej Włocławka (PP)
	(2) Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	2-(4) Budowa i modernizacja urządzeń zabezpieczających przed powodzią	Ochrona przed wodami powodziowymi dolnego odcinka Wisły od Włocławka do jej ujścia do Zatoki – Stopień wodny poniżej Włocławka (PP) Odbudowa budowli regulacyjnych na Dolnej Wiśle terenie woj. kujawsko-pomorskiego (PW) Rewitalizacja Brdy skanalizowanej wraz z przebudową obiektów bydgoskiego węzła wodnego (PW) Modernizacja budowli hydrotechnicznych na Kanale Bydgoskim, na odcinku od km 14,8 do km 38,9 obejmująca śluzy: Okole, Czyżkówko, Prądy, Osowa Góra, Józefinki i Nakło Wschód oraz jaz Józefinki (PW) Rewitalizacja szlaku żeglownego Kanału Bydgoskiego i Noteci dolnej skanalizowanej (od km 14,8 do km 176,2) do parametrów drogi wodnej II klasy – na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (PW) Modernizacja budowli hydrotechnicznych na drodze wodnej Noteci dolnej skanalizowanej, od km 38,9 do km 176,2 (PW) Zabezpieczenie przeciwpowodziowe w woj. kujawsko – pomorskim, w tym w okolicach Włocławka (PW)
	(4) Poprawa sprawności funkcjonowania służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych i społecznych bezpieczeństwa życia i mienia		Infrastruktura ratownictwa medycznego (PW) Wieloletni Program Medyczny – rozbudowa i modernizacja Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. Jana Biziela w Bydgoszczy (PW)
	(7) Rozwój inteligentnych systemów transportowych (ITS)		Usprawnienie połączeń w sieci wspomagającej sieć TEN-T w Toruniu (PW) Bit-City II (PW)
Sprawne zarządzanie	(10) Poprawa efektywności energetycznej		Wsparcie działań z zakresu efektywności energetycznej zgodnie z podziałem interwencji pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi (PP) Wsparcie selektywne przedsięwzięć dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych (PP) Termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w województwie kujawsko-pomorskim (PP) Rozwój klastrów energii w województwie kujawsko-pomorskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym (PP)
		10-(23) Rozwój sieci dystrybucji LNG na potrzeby zrównoważonego transportu regionalnego	Bit-City II (PW)

Cel strategiczny w Strategii	Kierunek działań w Strategii	Zidentyfikowane przedsięwzięcie w Strategii	Nazwa przedsięwzięcia w KT
Tożsamość i dziedzictwo	(2) Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu		Wsparcie obszaru kultury w województwie kujawsko-pomorskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego
		2-(34) Wzmocnienie działań na rzecz ochrony i promocji Zespołu Staromiejskiego w Toruniu, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO	Toruńska starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – II etap (PW)

Wyjaśnienie: Poszczególne przedsięwzięcia priorytetowe z KT mogą wpisywać się w kilka kierunków działań Strategii, w związku z czym mogą kilkakrotnie się powtarzać w powyższej tabeli.

Źródło: opracowanie własne

2.5 Informacja o stanie prac nad realizacją Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.

Zgodnie z zapisami Strategii podjęte zostały działania na rzecz wdrożenia podejścia terytorialnego, które zakłada odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnych zależności. Wobec powyższego w dniu 30 października 2013 r. Zarząd Województwa uchwałą nr 43/1605/13 przyjął *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*.¹⁵ W województwie kujawsko-pomorskim proces planowania i wdrażania polityki terytorialnej został ustalony na czterech niżej wymienionych poziomach:

- wojewódzkim – obejmującym miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (ZIT wojewódzki),
- regionalnym i subregionalnym – obejmującym miasta: Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi (OSI miast regionalnych/subregionalnych),
- ponadlokalnym – obejmującym miasta powiatowe i powiązane z nimi obszary (ORSG),
- lokalnym – na którym funkcjonują LGD w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność RLKS.

W 2017 r. kontynuowano działania na rzecz wdrażania podejścia terytorialnego, tj.:

- a) w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (dalej: ZIT):
 - w dniu 27 stycznia 2017 r., w ramach poddziałania 3.5.2 Zrównoważona mobilność miejska i promowanie strategii niskoemisyjnych, po dokonanej identyfikacji i weryfikacji, zgłoszono 6 projektów do wykazu projektów pozakonkursowych stanowiących załącznik nr 5 do SZOOP,
 - w kwietniu 2017 r. dokonano weryfikacji zaktualizowanych fiszek projektowych Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (dalej: Strategia ZIT BTOF), realizowanych w formule pozakonkursowej, przekazanych przez Instytucję Pośredniczącą (dalej: IP). Wnioski z analizy fiszek zostały przekazane pismem z dnia 16 maja 2017 r.,
 - w dniu 30 maja 2017 r. IP ZIT przekazała zaktualizowaną Strategię ZIT BTOF, celem ponownego zaopiniowania przez IZ. W związku z tym, iż zapisy w Strategii ZIT BTOF nie były w pełni zgodne z zaleceniami IZ, dotyczącymi zaopiniowanej Strategii ZIT w dniu 7 grudnia 2016 r., skorygowany dokument przesłano ponownie w dniu 7 lipca 2017 r. Wprowadzono również zmiany do fiszek projektowych, realizowanych w trybie pozakonkursowym. W wyniku przeprowadzonej weryfikacji, Zarząd Województwa (jako IZ) uchwałą nr 27/1269/17 z dnia 12 lipca 2017 r. pozytywnie zaopiniował zaktualizowaną Strategię ZIT BTOF. Jednocześnie przeprowadzono ponowną identyfikację projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym oraz zaktualizowano załącznik nr 5 do SZOOP,
 - pismem z dnia 27 lipca 2017 r. Ministerstwo Rozwoju również przekazało pozytywną opinię dla dokumentu Strategii ZIT BTOF (opinia z dnia 25 lipca 2017 r.),

¹⁵ Dokument z 2013 r. został zaktualizowany uchwałą Nr 11/346/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 marca 2016 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia „Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020”.

- w dniu 20 września 2017 r. Zarząd Województwa przyjął uchwałę nr 37/1671/17 zmieniającą uchwałę w sprawie zaopiniowania przez IZ zaktualizowanej *Strategii ZIT BTOF*. Przyczyną wprowadzonych zmian było przesłanie przez Biuro ZIT zaktualizowanych propozycji projektowych dotyczących park & ride.
 - w dniu 22 września 2017 r. dokonano zgłoszenia do załącznika nr 5 *SZOOP* projektów pozakonkursowych realizowanych w formule pozakonkursowej ZIT w zakresie park & ride.
 - w dniu 22 września 2017 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego odbyło się spotkanie z przedstawicielami wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład ZIT. Przedmiotem rozmów był bieżący stan wdrażania instrumentu ZIT w naszym regionie oraz prognozy wykonania zakładanych progów kontraktacji i certyfikacji. Przeprowadzony monitoring wykazał zagrożenie niewykonania kontraktacji przez ZIT BTOF w IV kwartale 2017 r. jak również nieosiągnięcie założeń przewidywanych w planie działań, dotyczących rozpoczęcia procesu certyfikacji wydatków w II kwartale 2017 r.,
 - w dniu 18 października 2017 r. Zarząd Województwa uchwałą nr 41/1933/17 wprowadził zmiany w opinii IZ do zaktualizowanej *Strategii ZIT BTOF*. Konieczność dokonania zapisów aktualizacyjnych w ww. uchwale wynikała z przesłanej przez Biuro ZIT zaktualizowanej propozycji projektowej pn. „Budowa parkingów park & ride w ramach realizacji planu gospodarki niskoemisyjnej w Toruniu BiT-City”,
 - w dniu 8 listopada 2017 r. Zarząd Województwa uchwałą nr 45/2034/17 wprowadził zmiany do *Porozumienia w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach instrumentu ZIT RPO WK-P 2014-2020*. Przyczyną wprowadzonych zmian przez IZ była modyfikacja sposobu kalkulacji zasady n+3 na wnioski Prezydenta Miasta Bydgoszczy Rafała Bruskiego (w uzgodnieniu z IP). Dokonano zmian zapisów porozumienia w zakresie planowanej certyfikacji na rok 2017 (zmniejszenie planowanego poziomu certyfikacji z 20 301 138 euro do poziomu 7 172 001 euro) oraz na rok 2018 (zwiększenie planowanego poziomu certyfikacji z 21 492 255 euro do poziomu 34 621 392 euro),
- b) w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji (dalej: OSI) i Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego (dalej: ORSG):
- w dniu 12 kwietnia 2017 r. Zarząd Województwa przyjął opinie aktualizujące do strategii OSI i ORSG. Przyjęte opinie nie obejmowały obszaru działań rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć związanych z oświetleniem ulicznym,
 - w maju 2017 r. przeprowadzono analizę pod kątem wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej: EFS) w ramach polityki terytorialnej. Informacje związane z wolnymi środkami na realizację przedsięwzięć z EFS zostały przekazane do OSI i ORSG. Celem przekazania było ustosunkowanie się w kwestii wykorzystania, bądź też nie, pozostałej alokacji EFS. W odpowiedzi na pismo IZ w zakresie wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego, wszystkie OSI i ORSG przekazały wykaz potrzeb w zakresie działań z EFS. Wstępna analiza przekazanych materiałów wykazała znaczne przekroczenia w ramach PI 9iv oraz PI 10i. Podjęte działania miały na celu ustalenie stopnia potrzeb działań realizowanych w ramach EFS, a także zajęcie stanowiska w kwestii ewentualnego przesunięcia tych środków poza politykę terytorialną,
 - w dniu 27 września 2017 r. Zarząd Województwa podjął uchwały zmieniające uchwały w sprawie przyjęcia opinii dotyczących strategii OSI i ORSG. Aktualizacja uchwał związana była ze zgłoszonymi przez OSI i ORSG dodatkowymi propozycjami projektowymi w ramach środków EFS jak również koniecznością dostosowania strategii OSI i ORSG zgodnie z opiniami przyjętymi przez Zarząd Województwa. Przyjęte opinie nie obejmowały obszaru działań rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć związanych z oświetleniem ulicznym,
 - w listopadzie 2017 r. przeprowadzono analizę podziału środków w ramach działania 3.4 Zrównoważona mobilność miejska i promowanie strategii niskoemisyjnych w zakresie oświetlenia ulicznego,
 - w grudniu 2017 r. przeprowadzono analizę wykorzystania środków wskazanych w strategiach OSI i ORSG z podziałem na powiaty,
 - w I kwartale 2018 r. przewiduje się przedstawienie projektu zaktualizowanych założeń polityki terytorialnej celem zatwierdzenia ich przez Zarząd Województwa,
- c) w ramach rewitalizacji:

- uchwałą nr 15/668/17 z dnia 19 kwietnia 2017 r. Zarząd Województwa, w ramach II edycji konkursu, zatwierdził listy projektów dotyczących otrzymania dotacji na przygotowanie lub aktualizację programów rewitalizacji w ramach *Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020* (dalej: *POPT*). Do dofinansowania zostało zakwalifikowanych 50 wniosków o dotację złożonych przez gminy. Łącznie z laureatami z I edycji konkursu z refundacji wydatków poniesionych w związku z przygotowaniem programów rewitalizacji może skorzystać 101 gmin. W dniu 30 maja 2017 r. podpisano umowy z 50 gminami,
- do 12 grudnia 2017 r., w ramach pozytywnie zweryfikowanych sprawozdań okresowych i końcowych z realizacji projektów, 27 gminom województwa kujawsko-pomorskiego, na mocy rozstrzygnięć dwóch edycji konkursu dotacji na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji wypłacono łącznie kwotę 866 463,50 zł,
- w związku z otrzymaniem licznych wniosków, dotyczących wydłużenia terminu kwalifikowalności wydatków w projekcie, od gmin biorących udział w konkursie na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji ze środków *POPT*, Województwo wystąpiło z prośbą do Ministerstwa Rozwoju o zmianę zapisów w tym zakresie. Wobec powyższego termin realizacji projektów został wydłużony do 31 grudnia 2017 r. Z wydłużenia terminu realizacji projektów skorzystały 22 gminy z I oraz II edycji przedmiotowego konkursu,
- w 2017 r. kontynuowano proces opiniowania programów rewitalizacji zgodnie z regulaminem wpisu do *Wykazu programów rewitalizacji województwa kujawsko-pomorskiego*, stanowiącym załącznik do uchwały nr 39/1545/16 Zarządu Województwa z dnia 5 października 2016 r. Łącznie wpłynęło do oceny przez IZ 109 programów rewitalizacji. Obecnie trwa proces oceny 74 programów rewitalizacji (w tym 41 programów jest na etapie poprawy po ocenie merytorycznej). Władze gmin uchylły 6 programów, natomiast 3 zostały odrzucone z oceny wskutek niedotrzymania terminu dokonania poprawy, który zgodnie z regulaminem wynosi 30 dni. Do końca grudnia 2017 r. do *Wykazu programów rewitalizacji województwa kujawsko-pomorskiego* wpisano łącznie 26 programów rewitalizacji, pozytywnie zaopiniowanych przez IZ.

2.6 Informacje o stanie prac nad opracowaniem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, wg stanu na koniec grudnia 2017 r.

Aktualnie obowiązujący *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* z 2003 r. (dalej: *pzpw*) został sporządzony na podstawie obowiązującej wówczas ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. nr 15 poz. 139 z późn. zm.) i przyjęty uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa z dnia 26 czerwca 2003 r. Znaczące zmiany przepisów prawnych, a także dynamiczne zmiany w przestrzeni spowodowały, że *pzpw* w wielu aspektach utracił swą aktualność. W następstwie powyższego Sejmik Województwa w dniu 23 kwietnia 2007 r. podjął uchwałę nr VII/91/07 w sprawie przystąpienia do zmiany *pzpw*.

Prace projektowe prowadzone były przez kilka kolejnych lat przez Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku. Jednak pomimo osiągnięcia fazy bardzo daleko zaawansowanego projektu nie mogły być ukończone z przyczyn formalnych, związanych z brakiem realizacji przez ministerstwo odpowiedzialne za sprawy rozwoju regionalnego zobowiązań, które nałożyły na siebie opracowując *Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (dalej: *KPZK 2030*). Nowy *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* (dalej: *Plan*) obligatoryjnie uwzględniać musi ustalenia *KPZK 2030*, która zawiera odwołania do dokumentów zewnętrznych, uszczegółwiających jej ustalenia, a które przez kilka kolejnych lat po przyjęciu *KPZK 2030* – nie powstały. Nie było więc możliwe spełnienie warunku zgodności *Planu* z *KPZK 2030*. W konsekwencji realizacji ustaleń *KPZK 2030* wprowadzono również zmiany w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa ta zmieniła zakres planu zagospodarowania przestrzennego województwa, co spowodowało, że dotychczas wykonane, bardzo obszerne prace mogły być wykorzystane dla *Planu*, ale w bardzo ograniczonym zakresie.

W 2014 r. KPBPPiR wykonało okresową ocenę *pzpw*. Opracowanie to potwierdziło nie tylko znaczącą dezaktualizację obowiązującego *pzpw* z 2003 r., ale także podkreśliło szereg znaczących zmian w uwarunkowaniach zewnętrznych funkcjonowania województwa. W konsekwencji wszystkich powyższych uwarunkowań Sejmik Województwa w dniu 27 października 2014 r. podjął uchwałę nr LIV/823/14 w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Planu*.

W 2015 r. Departament Rozwoju Regionalnego i KPBPPiR przeprowadziły prace formalno-prawne, związane z przygotowaniem *Planu* (ogłoszenie w prasie o zasięgu ogólnopolskim, obwieszczenia w urzędach jednostek samorządu terytorialnego, zawiadomienie na piśmie instytucji i organów właściwych do uzgadniania oraz opiniowania planu zagospodarowania przestrzennego województwa o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia *Planu*, zbieranie wniosków do *Planu* oraz zawiadomienie na piśmie instytucji, których działalność wpływa na sposób zagospodarowania przestrzennego województwa bądź mogących posiadać informacje, które w *Planie* powinny zostać uwzględnione – o podjęciu przez Sejmik Województwa uchwały o przystąpieniu do sporządzenia *Planu*). Ponadto zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. 2002 nr 155 poz. 1298), na potrzeby *Planu* sporządzone zostało opracowanie ekofizjograficzne. W 2015 r. zakończyły się również prace nad częścią diagnostyczną *Planu* (uwarunkowania rozwoju województwa).

W 2016 r. w ramach prac nad *Planem* przeprowadzono procedurę określenia obszarów funkcjonalnych:

- 2 marca 2016 r. Zarząd Województwa przyjął uchwałę nr 9/298/16 w sprawie propozycji określenia obszarów funkcjonalnych w województwie kujawsko-pomorskim i ich granic,
- 16 maja 2016 r. w Przysieku zorganizowano konferencję opiniującą propozycję obszarów funkcjonalnych w województwie, podczas której:
 - ✓ zebrano i przeanalizowano nadesłane wnioski – propozycje zgłoszone przez JST, dotyczące określenia obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym,
 - ✓ przeprowadzono opiniowanie przedstawionych propozycji obszarów funkcjonalnych (propozycji Zarządu Województwa oraz samorządów lokalnych),
- przeanalizowano zgłoszone uwagi i opinie, w efekcie czego Zarząd Województwa uchwałą nr 30/1135/16 z dnia 27 lipca 2016 r. podjął decyzję określającą obszary funkcjonalne w województwie kujawsko-pomorskim oraz ich granice.

W 2017 r. zakończono prace nad projektem *Planu*. Projekt dokumentu został przyjęty uchwałą nr 35/1590/17 Zarządu Województwa z dnia 6 września 2017 r. W okresie październik-listopad 2017 r. projekt *Planu* poddano konsultacjom wewnętrznym poprzez przekazanie dokumentu do wszystkich departamentów Urzędu Marszałkowskiego. W dniu 17 października 2017 r. projekt *Planu* został również przedstawiony Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Po przeanalizowaniu i uwzględnieniu części zgłoszonych uwag projekt dokumentu jest gotowy do dalszych etapów prac, które prowadzone będą zgodnie z wymogami zawartymi w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dalsze działania, które muszą zostać przeprowadzone wobec projektu *Planu* to:

- poddanie go procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której sporządzona zostanie prognoza oddziaływania na środowisko tego projektu,
- wraz z prognozą przedstawienie go Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej, celem uzyskania opinii o projekcie *Planu*,
- przedstawienie projektu *Planu* do zaopiniowania i uzgodnienia właściwym instytucjom i organom,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Po zakończeniu ww. procedur projekt dokumentu przedstawiony zostanie Sejmikowi Województwa w celu uchwalenia.

3 Stan realizacji planowanych zakresów interwencji wobec OSI *Strategii*

W *Strategii* na podstawie identyfikacji specyficznych problemów lub potencjałów rozwojowych o szczególnym znaczeniu w skali województwa wyróżniono 9 obszarów strategicznej interwencji (dalej: OSI *Strategii*). Podobnie jak w latach poprzednich, także w 2017 r. w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego nie prowadzono działań, których podstawą byłaby kompleksowa interwencja wobec obszarów wskazanych jako OSI *Strategii*. Ustalenia *Strategii* w aspekcie terytorialnym są realizowane wg założeń polityki terytorialnej, która stanowi inny rodzaj terytorialnego różnicowania interwencji, niż zakładany wobec OSI *Strategii*, ale nie wyklucza realizacji polityki wobec OSI *Strategii* i nie konkuruje z tą formą.

Niektóre z prowadzonych w polityce regionalnej działań wpisują się pośrednio w założenia OSI *Strategii*. Wobec czego nawet jeśli nie prowadzi się zaplanowanej interwencji wobec OSI *Strategii*, to pewne aspekty ważne

dla poszczególnych OSI *Strategii* są częściowo realizowane. Tak się dzieje w przypadku *RPO WK-P 2014-2020*, gdzie przyjęto, że w ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych stosowane będą preferencje dla projektów lub odbiorców pomocy z określonych typów OSI *Strategii*, tj.:

- Kujawy (określone w *Strategii* jako OSI Kujawy – wyspecjalizowana sfera gospodarcza dla rolnictwa),
- obszary wiejskie (określone w *Strategii* jako OSI Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej),
- obszary o najniższym zatrudnieniu (określone w *Strategii* jako OSI Wzrost zatrudnienia),
- rozwój funkcji uzdrowiskowych (określone w *Strategii* jako OSI Rozwój uzdrowisk),
- obszar wschodniej części województwa (określone w *Strategii* jako OSI Przelamanie zapaści społeczno-gospodarczej wschodniej części województwa).

Ponadto logika planowania regionalnego nakazuje, by zagadnienia wskazane w *Strategii* jako kluczowe dla rozwoju regionu, a podlegające ze względu na swój charakter planowaniu przestrzennemu, zostały uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego województwa poprzez sformułowanie ustaleń specyficznych dla danego zagadnienia. Podkreślić jednak należy, że nie wszystkie OSI wskazane w *Strategii* mają charakter przestrzenny. Wobec czego w projekcie planu województwa cztery OSI zostały zaimplementowane wprost, a problematyka pozostałych pięciu posłużyła do określenia zagadnień horyzontalnych (patrz tabela 6).

Tabela 6 Sposób uwzględnienia OSI *Strategii* w projekcie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Lp.	OSI <i>Strategii</i>	Obszar funkcjonalny w projekcie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa	
		Nazwa	Typ
Zaimplementowane wprost			
1.	Aglomeracja Bydgoszczy i Torunia	Miejski obszar funkcjonalny ośrodków wojewódzkich – Bydgoszczy i Torunia	o znaczeniu ponadregionalnym
2.	Zagospodarowanie Dolnej Wisły i nowy stopień wodny	Obszar funkcjonalny gospodarczego wykorzystania Wisły	o znaczeniu regionalnym
3.	Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa	Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa	o znaczeniu regionalnym
4.	Bory Tucholskie – strefa wykorzystania potencjałów endogenicznych północno - zachodniej części województwa	Obszar funkcjonalny Światowy Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”	o znaczeniu ponadregionalnym
		Obszar funkcjonalny Bory Tucholskie	o znaczeniu regionalnym
Ujęte horyzontalnie wg głównego problemu			
5.	Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa	o znaczeniu ponadregionalnym o znaczeniu regionalnym
6.	Wzrost zatrudnienia	Obszar funkcjonalny gospodarczego wykorzystania Wisły Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa Obszar funkcjonalny Bory Tucholskie Obszar funkcjonalny aktywizacji gospodarczej korytarzy transportowych autostrady i dróg ekspresowych	o znaczeniu regionalnym
7.	Przelamanie zapaści społeczno-gospodarczej wschodniej części województwa	Wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych Obszar funkcjonalny gospodarczego wykorzystania Wisły Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa	o znaczeniu ponadregionalnym o znaczeniu regionalnym o znaczeniu regionalnym
8.	Polityka miejska i rewitalizacja miast	Miejski obszar funkcjonalny ośrodków wojewódzkich - Bydgoszczy i Torunia Miejski obszar funkcjonalny miasta Włocławka Miejski obszar funkcjonalny miasta Grudziądza Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia	o znaczeniu ponadregionalnym o znaczeniu regionalnym o znaczeniu regionalnym o znaczeniu regionalnym
9.	Rozwój uzdrowisk	Miejski obszar funkcjonalny miasta Włocławka Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia Obszar funkcjonalny gospodarczego wykorzystania Wisły	o znaczeniu regionalnym

Źródło: opracowanie KPBPPiR

W efekcie doprowadzono do tego, iż wszystkie zagadnienia, które były podstawą delimitacji OSI w *Strategii* zostały ujęte w projekcie *Planu* i wskazano je jako obszary funkcjonalne¹⁶, dla których sformułowano zasady zagospodarowania przestrzennego. Uwzględniają one specyfikę tych obszarów, nawiązują do zidentyfikowanych w nich problemów (dla ich zminimalizowania) lub potencjałów (dla ich wykorzystania). Jednocześnie ujęcie problematyki OSI *Strategii* w projekcie *Planu* nie wyczerpuje zakresu możliwej interwencji wobec OSI i nie wyklucza podejmowania w przyszłości kolejnych działań wobec OSI.

4 Postęp w zakresie realizacji przedsięwzięć *Strategii*

Szczegółowe informacje nt. realizacji dotychczas zidentyfikowanych przedsięwzięć w *Strategii* zamieszczono w załączniku do *Raportu*. Przetawiono tam dane na temat 192 przedsięwzięć tj. etap prac, działania zrealizowane w 2017 r., założenia ze *Strategii* wskazujące podmioty odpowiedzialne za ich wdrożenie oraz podmioty faktycznie realizujące poszczególne zadania.

5 Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

1. Istotnym uwarunkowaniem dla realizacji polityki rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego stało się przyjęcie przez Rząd RP nowej średniookresowej strategii rozwoju kraju tj. *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*, co miało miejsce 14 lutego 2017 r. Konsekwencją przyjęcia *SOR* są prowadzone przez Ministerstwo Rozwoju¹⁷ prace nad **zmianą systemu zarządzania rozwojem kraju**. Nowy system ma zwiększyć efektywność programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego na wszystkich poziomach zarządzania. W tym miejscu warto już zasygnalizować, że w styczniu 2018 r. Ministerstwo powołało grupę roboczą ds. zmian prawnych, do której zaprosiło reprezentantów kilku regionów, w tym z kujawsko-pomorskiego. Grupa ta ma za zadanie przygotować projekty zmian prawnych, wdrażających założenia nowego systemu. Obecnie główne prace koncentrują się przede wszystkim wokół zmian ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ale także wielu innych ustaw np.: ustawy o samorządzie województwa, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Planowane zmiany będą dotyczyły zawartości oraz procedur nowego zintegrowanego dokumentu strategiczno-planistycznego. Mając na względzie trudność i złożoność procesu dochodzenia do nowej formuły dokumentu, trwają intensywne prace nad zaprojektowaniem zasad okresu przejściowego. W związku z powyższym, ważne jest by województwo kujawsko-pomorskie aktywnie uczestniczyło w prowadzonych pracach dotyczących zmian ustaw w zakresie polityki rozwoju i przygotowywało się do nadchodzących zmian.
2. W ramach tych samych zmian systemowych, o których mowa w poprzedniej rekomendacji, prowadzone są prace nad **aktualizacją Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i ośmiu pozostałych zintegrowanych strategii krajowych**. Ostateczne ustalenia wymienionych dokumentów mogą mieć wpływ na politykę regionalną województwa kujawsko-pomorskiego.
3. W związku z wprowadzeniem obowiązku przygotowania raportu o stanie województwa od 2019 r., na podstawie **ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania**

¹⁶ Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. obszar funkcjonalny to obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

¹⁷ Zgodnie z Rozporządzeniami Rady Ministrów z 11 stycznia 2018 r. (Dz. U. poz. 103) i 23 stycznia 2018 r. (Dz. U. poz. 193) w styczniu 2018 r. utworzone zostało Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, w drodze przekształcenia dotychczasowego Ministerstwa Rozwoju, które m.in. obsługuje działy: rozwój regionalny oraz planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

niektórych organów publicznych, już w 2018 r. należy w Urzędzie Marszałkowskim zaplanować prace związane z jego opracowaniem. Jednocześnie mając na względzie ilość i zawartość raportów/sprawozdań, które powstają w UM zarówno na potrzeby Zarządu Województwa jak i Sejmiku Województwa zaleca się dokonanie inwentaryzacji tej sprawozdawczości i podjęcie działań na rzecz stworzenia bardziej efektywnego systemu raportowania (w ramach możliwości jakie dają przepisy prawa).

4. W ramach prowadzonego monitoringu realizacji ustaleń *Strategii* KPBPPiR wykonało **pierwszy etap jednego z raportów analitycznych pt. „Ocena stanu przygotowania infrastruktury społecznej województwa kujawsko-pomorskiego dla potrzeb wszystkich pokoleń, ze szczególnym uwzględnieniem usług kierowanych do osób starszych”**. Przedstawione rekomendacje z I etapu prac pokazały proponowane kierunki prowadzenia polityki regionalnej w zakresie usług publicznych w gminach województwa poza 5 miastami prezydenckimi. Wnioski koncentrowały się przede wszystkim wokół zagadnień: określenia standardów prawidłowego wyposażenia w usługi na obszarach wiejskich i tym samym optymalnego projektowania oraz realizowania usług publicznych, ograniczania rozpraszania osadnictwa, stosowania taktyki „różnicowanych prędkości” w stymulowaniu różnych dziedzin, specyfiki i potrzeb tzw. „par gmin” miejskich i otaczających je gmin wiejskich, placówek rozwoju społecznego i animatorów, dostępności usług publicznych dla osób niepełnosprawnych, potrzeb seniorów. Zaleca się, aby w oparciu o pierwszy jak i drugi etap badań, który ma być gotowy w I połowie 2018 r. KPBPPiR przygotowało bardziej szczegółowe rekomendacje dla polityki regionalnej województwa, które mogłyby być wykorzystywane w opracowywaniu dokumentów strategicznych i operacyjnych, w tym także kryteriów wyboru projektów w ramach RPO WKP 2014-2020, a także w dalszej perspektywie.
5. Nadal podkreśla się, że **rozwój społeczny** jest warunkiem osiągnięcia najważniejszego priorytetu *Strategii*, tj. konkurencyjnej gospodarki. Niezbędne jest także położenie szczególnego nacisku na realizację działań, związanych z budową tożsamości i spójną promocją regionu. W tym miejscu zwraca się uwagę, że zarówno problematyka rozwoju społecznego jak i budowy tożsamości są zagadnieniami interdyscyplinarnymi, przez co dla sprawnej i spójnej realizacji wymagają koordynacji oraz współpracy departamentów i partnerów.
6. Samorząd województwa jest jednym z realizatorów ustaleń wskazanych w *Strategii*. Swoje działania w tym zakresie realizuje poprzez różne instrumenty, wśród których szczególną rolę odgrywa **RPO WK-P 2014-2020**. Zakłada się, że sukcesywne wdrażanie wskazanych w *RPO WK-P 2014-2020* celów, przy pomocy odpowiednich instrumentów interwencji pozwoli na osiągnięcie wskaźników istotnych z punktu widzenia zaspokajania potrzeb społeczno-gospodarczych województwa. Według stanu na koniec grudnia 2017 r. podpisano 816 umów oraz wykorzystano 43,56% środków RPO WKP 2014-2020.
7. Według stanu na koniec grudnia 2017 r. z listy zaplanowanych 23 **programów rozwoju**, generalnie można wskazać, że:
 - 12 programów jest obowiązujących,
 - 4 programy są w trakcie opracowywania,
 - 7 programów jest na etapie odstąpienia/zawieszenia opracowywania.

Część z tych dokumentów ma charakter roczny, w związku z czym opracowywane są cyklicznie. Część kilkuletnich opracowań została już zakończona i przygotowywane są nowe dokumenty. Jednocześnie w zakresie kilku programów wystąpiły przesłanki by odstąpić lub zawiesić ich opracowanie. Natomiast zbiorcza informacja na temat realizacji obowiązujących programów przygotowywana jest co 6 miesięcy w formie „Informacji półrocznej o zadaniach realizowanych w zakresie polityki rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego”, przyjmowanej uchwałą Zarządu Województwa i prezentowanej na Sejmiku Województwa.¹⁸

W tym miejscu zwraca się uwagę, że dla realizacji *Strategii* ważne jest ukończenie prac nad tworzonymi programami oraz realizacja zaplanowanych dokumentów. Należy także podkreślić, że *Strategia*, w tym wynikające z niej programy rozwoju, powinny być podstawą kreowania polityki finansowej województwa, a zawarte w *Strategii* oraz programach kierunki interwencji winny przekładać się na zadania ujęte

¹⁸ Zgodnie z uchwałą nr XII/202/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 września 2011 r. w sprawie przedstawienia okresowej informacji na temat stanu realizacji zadań w zakresie polityki rozwoju regionalnego.

- w budżecie województwa (często zgłaszanym problemem był brak środków finansowych na realizację zadań *Strategii*).
8. W 2017 r. nastąpiło dostosowanie **Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego** do zapowiadanych jeszcze w 2016 r. zmian, mających na celu m.in. uelastyczenie funkcjonowania instrumentu jakim jest *KT*, a także wzmocnienie roli kultury w tym dokumencie. Przewiduje się, że w związku ze zmianą systemu zarządzania rozwojem kraju pewne zmiany prawne mogą odnosić się także do kontraktów terytorialnych, co również wymaga bieżącego monitorowania.
 9. W 2017 r. Ministerstwo Rozwoju i Zarząd Województwa pozytywnie zaopiniowały *Strategię ZIT BTOF*. Przyjęte zostały opinie aktualizujące do strategii OSI i ORSG. Przeprowadzona została także analiza pod kątem wykorzystania środków EFS w ramach **polityki terytorialnej**, celem rozpoznania potrzeb gmin w tym zakresie.
 10. Ogłoszono wyniki II edycji konkursu dotacji na opracowanie lub aktualizację programów rewitalizacji w ramach *Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020*. Łącznie z laureatami z I edycji konkursu refundacji wydatków poniesionych w związku z przygotowaniem programów rewitalizacji może skorzystać 101 gmin. Natomiast w wyniku przeprowadzonych ocen programów rewitalizacji do końca grudnia 2017 r. *IZ RPO WK-P 2014-2020* pozytywnie zaopiniowała 26 programów. Ocenia się, że programy rewitalizacji będą realizowały znaczący zakres zadań istotnych dla szeroko rozumianego rozwoju społecznego – zwłaszcza na obszarach wiejskich i w małych miastach. Jako szczególnie istotne uważa się inicjatywy związane z rozwojem polityki senioralnej oraz włączeniem społecznym i rozwojem dzieci i młodzieży, a także aktywizacją zawodową. Należy pamiętać, że z założenia programy rewitalizacji sporządzane są dla tych rejonów, które w każdej z gmin wykazują szczególne koncentracje niekorzystnych zjawisk w sferze społecznej i dotyczą właśnie tych zjawisk – a więc należy się spodziewać, że w wyniku realizacji programów nastąpi zauważalna poprawa na terenie znaczącej większości gmin. Podkreślić należy, że w procesie oceny programów rewitalizacji, służby polityki regionalnej województwa przykładały szczególną uwagę do takiej konstrukcji programów rewitalizacji i takich założeń ich wskaźników, by w sposób możliwie maksymalny realizowały cele rozwoju społecznego na poziomie lokalnym – ale zbieżne z celami rozwoju społecznego określanego w strategii rozwoju województwa. **Programy rewitalizacji stały się tym samym bardzo istotnym instrumentem realizacji celów społecznych rozwoju województwa.**
 11. Zakończono prace związane z przygotowaniem **projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego**. Projekt dokumentu został poddany wewnętrznym konsultacjom w ramach struktur Urzędu Marszałkowskiego i przedstawiony Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Po sporządzeniu prognozy oddziaływania na środowisko projektu *Planu* dokument poddany zostanie procedurze formalno-prawnej – procesowi uzgodnienia i opiniowania wynikającemu z przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 3 października 2008 r. w ramach której zapewniony zostanie udział społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko projektu *Planu*. Zakłada się, że nowy *Plan* zostanie uchwalony w 2018 r.
 12. Dla wdrażania *Strategii* istotny był także systematyczny **kontakt z partnerami społeczno-gospodarczymi**. W 2017 r. prowadzono stały dialog społeczny zgodnie z ideą modernizacji województwa. Przykładem takiego podejścia były spotkania Społeczno-Gospodarczej Rady ds. Modernizacji Regionu, pełniącej rolę Regionalnego Forum Terytorialnego oraz działalność w ramach Platformy Dialogu Społecznego, realizowanej przez KPAI (dialog społeczny w obszarze rozpoznawania potrzeb i pomysłów społeczeństwa na rozwój regionu, w szczególności w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności oraz działalności badawczo-rozwojowej).
 13. Niezbędna jest także **sukcesywna rozbudowa samorządowego wojewódzkiego systemu monitorowania stanu rozwoju** województwa na bazie struktur organizacyjnych Departamentu Rozwoju Regionalnego i KPBPiR. Powinno to nastąpić poprzez rozbudowę potencjału, w tym kadrowego – w celu zwiększenia zdolności do uzyskiwania ocen rozwoju, uzupełniających system statystyki

publicznej, a zwłaszcza dla uzyskiwania ocen rozwoju w aspektach niebadanych przez statystykę publiczną.

14. Podtrzymuje się rekomendację realizacji zasady, że wszystkie **dokumenty o charakterze studialnym** przygotowywane lub zamawiane przez departamenty UMWKP lub jednostki mu podległe, mogące mieć znaczenie dla prowadzonych analiz i podejmowania decyzji przy programowaniu rozwoju województwa, powinny być przekazywane do Departamentu Rozwoju Regionalnego do Biura Analiz celem ich ewentualnego wykorzystania.
15. Wskazuje się na dalszą konieczność **lobbowania na rzecz realizacji przedsięwzięć, kompetencyjnie leżących w gestii administracji rządowej**, a których realizacja ma fundamentalne znaczenie dla dalszego rozwoju województwa.
16. Z punktu widzenia praktyki realizacyjnej oraz na podstawie wniosków z niniejszego *Raportu*, konieczne jest wzmocnienie zaangażowania podmiotów (zarówno departamentów UMWKP, jednostek mu podległych oraz podmiotów zewnętrznych), odpowiadających za wdrażanie *Strategii*, w proces jej realizacji. W tym celu niezbędne jest nadanie *Strategii* właściwego priorytetu pośród innych realizowanych zadań oraz wskazanie podmiotu wiodącego w zakresie realizacji części kierunków/przedsięwzięć (dla których nie zostało to ustalone). Wobec powyższego konieczne są także **ustalenia organizacyjne** w urzędzie, np. w zakresie uzdrowisk i dróg (poza wojewódzkimi).
17. Z analizy zagrożeń dla realizacji przedsięwzięć wynika, że oprócz braku środków finansowych na ich realizację coraz częściej pojawiają się problemy związane z brakiem możliwości wyłonienia rzetelnych wykonawców zewnętrznych, którzy podejmą się realizacji zadań lub upadłością firm, które zostały wybrane w trybie przetargu. Zagadnienia te stanowią duży problem m.in. w kontekście terminowej realizacji przedsięwzięć zapisanych w *Strategii*.
18. W związku z przeprowadzonymi analizami, w tym informacjami nt. zmian w systemie zarządzania rozwojem kraju, wynikami przeglądu stanu realizacji przedsięwzięć strategii a zwłaszcza programowaniem nowej perspektywy finansowej UE, proponuje się **rozważenie rozpoczęcia w 2019 r. prac nad opracowaniem nowej strategii rozwoju województwa**.
19. W przypadku ewentualnej decyzji o zmianie *Strategii*, rekomenduje się ponowne przeanalizowanie aktualności wszystkich przedsięwzięć pod kątem zasadności ich kontynuacji. Tegoroczna analiza informacji zebranych nt. realizacji zadań *Strategii* już teraz wskazała **do rozważenia usunięcie 9 przedsięwzięć** przy ewentualnej zmianie *Strategii*:
 - w ramach celu strategicznego *Gospodarka i miejsca pracy*: 2. Wykorzystanie obszarów zdegradowanych i terenów przemysłowych na cele tworzenia przestrzeni inwestycyjnych, 15. Inwentaryzacja zasobów turystycznych województwa wraz z przeprowadzeniem analizy SWOT i ustaleniem priorytetów interwencji,
 - w ramach celu strategicznego *Dostępność i spójność*: 32. Budowa kolejowej platformy przeładunkowej w Inowrocławiu, 33. Budowa kolejowej platformy przeładunkowej w Laskowicach Pomorskich, 45. Realizacja regionalnego systemu informacji na temat rozkładów jazdy wszystkich przewoźników,
 - w ramach celu strategicznego *Bezpieczeństwo*: 7. Realizacja infrastruktury związanej z zapewnieniem bezpieczeństwa i ratownictwa drogowego na terenie powiatu aleksandrowskiego,
 - w ramach celu strategicznego *Sprawne zarządzanie*: 23. Rozwój sieci dystrybucyjnej LNG na potrzeby zrównoważonego transportu regionalnego,
 - w ramach celu strategicznego *Tożsamość i dziedzictwo*: 3. Rozbudowa gmachu Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu z instalacją służącą do odkwaszania papieru, 10. Utworzenie Muzeum Wojny Polsko-Sowieckiej 1920 r. we Włocławku.

Szczegółowe informacje w tym zakresie zawarte są w załączniku do *Raportu*.